

PANORAMA

Onder redactie van

Mr. PHOA LIONG GIE.

Vaste medewerkers: Mr. Amir Sjarifoeddin, Mr. Muhamad Yamin, Liem Koen Hian,
Sanoesi Pane en vele anderen.

Abonnementsprijs: Een gulden per maand.

Bureau:
STADHUISPLEIN 41, BATAVIA.

18 SEPTEMBER 1937

JAARGANG XI No. 38

INHOUD.

Rondblik.

Zou Japan sancties kunnen trotseeren?

Sprokkelingen:

Het „Nieuws“: De Tyran, die zich eeuwig handhaaft
Deterding, Petroleumstrateeg.
Het Panama-Kanaal.
Bankpapier met Verrassing.

Het Rijk Der Vrouw.

Illustraties.

Rondblik

Te midden van het enthousiasme van onze collega's over de verrichtingen van het Chineesche leger hebben we durven voorspellen dat het binnen een week tijds gedwongen zou zijn om zich terug te trekken. En daarom zijn we onzen rondblik begonen met te zeggen dat de positie van het Chineesche leger in de Shanghai-sector niet te handhaven was.

Welnu, zooals onze lezers uit de telegrammen van de laatste dagen hebben kunnen lezen werd het Chineesche leger inderdaad gedwongen om te retireeren. Het is begrijpelijk dat onze collega's schijnbaar nog zoo vol hoop waren, want ze zijn Chineezee en wellicht kunnen zij beter Chineesch velen dan wij, omdat zij minder onder den invloed staan van Westersche cultuur-elementen. Doch diep in hun hart wisten ze dat het onvermijdelijke op den een of anderen dag moest gebeuren. Alleen, ze hadden zoo graag gezien dat de Chineezee de Japanners in het Shanghai-district minstens een jaar zouden kunnen bezighouden, zoo iets als het beleg van generaal Franco om Madrid.

Met de strategische (een schrale troost) terugtocht van de Chineesche troepen in de omstreken van Shanghai schijnt het alsof het Chineesche leger op alle punten voor het Japansche geweld moet wijken.

Opvallend was in de afgelopen week de weinige activiteit die door de Chineesche luchtvloot aan den dag gelegd is geworden. Trouwens dit is geen verschijnsel alleen van de vorige week, doch van eenige weken. Het bericht als zouden Chineesche vliegtuigen Japansche gebied — bedoeld werd steden in Japan zooals Tokio e.d. — bombardeeren uit weerwraak is dan ook te beschouwen als een canard. Als de Chineesche vliegtuigen de landing van de Japansche troepen in Shanghai en elders niet kunnen voorkomen met behulp van de troepen beneden en het geschat van de forten, dan zou het een krankzinnige daad zijn indien Chineesche vliegtuigen Japan een bezoek brachten om eenige centra van haar vijand te bombardeeren.

De berichten in de afgelopen week over de krijgsverrichtingen van de Chineesche legers zijn voor het Chineesche volk tragisch te noemen. De ineerstorting van den enthousiasten weerstand die van Chineesche zijde aan het begin van het conflict werd getoond; schijnt nu reeds te beginnen. Met het

doorbreken van de eerste defensie-linie te Shanghai hebben we het gevoel alsof China's lot nu alweder beslist is geworden. Verneederende overeenkomsten en vooral nadeelge zullen wel het resultaat zijn van dit conflict. Minder dan die verneederende overeenkomsten hebben we niet te verwachten. Dr. Koo heeft weer eens een uitstekende rede gehouden in de Assemblée en hij heeft daarvoor tweemaal een applaus gekregen, maar zooals „Het Nieuws van den Dag" terecht geschreven heeft: „het is een hol gebaar".

„De Volkenbondvergadering applaudiseerde. Zij applaudiseerde weder, na de vertaling van de rede. En Havas seint, dat dit exceptioneel is. Even exceptioneel vermoedelijk, als dat er iets gebeuren gaat..... Aldus „Het Nieuws van den Dag".

Dr. Wellington Koo heeft diepen indruk gemaakt in den Volkenbond door zijn rede, Dr. Wellington Koo deed een beroep op de artikelen 10, 11 en 17 van het Handvest. De artikelen 10, 11 en 17 van het Volkenbondsverdrag luiden als volgt:

Artikel 10.

De leden van den Bond verbinden zich de territoriale integriteit en de bestaande politieke onafhankelijkheid van alle Leden van den Bond te eerbiedigen en te handhaven tegen elken buitenlandschen aanval. In geval van aanval, van bedreiging met of gevaar voor aanval zal de Raad zich beraden omtrent de middelen om de uitvoering van deze verplichting te verzekeren.

Artikel 11.

1. Uitdrukkelijk wordt verklaard, dat elke oorlog of bedreiging met oorlog, onverschillig of een der Leden van den Bond daarbij rechtstreeks betrokken is, den geheelen Bond aangaat en dat deze de maatregelen moet nemen, geschikt om den vrede der Volken doeltreffend te beschermen. In zoodanig geval roept de Secretaris-Generaal, op verzoek van elk Bondslid, onmiddellijk den Raad bijeen.

2. Bovendien wordt verklaard, dat elk Lid van den Bond het recht heeft, uit overwegingen van vriendschap de aandacht van de Vergadering of van den Bond te vestigen op elke omstandigheid, nadeelig werkende op de internationale be-

trekkingen en welke dientengevolge dreigt den vrede te verstoren of de goede verstandhouding tusschen de volken, waarvan de vrede afhangt.

Artikel 17.

1. In geval van geschil tusschen twee staten, waarvan slechts een ofwel geen van beide Lid van den Bond is zullen de Staat of Staten, welke geen Lid van den Bond zijn, worden uitgenoodigd zich op zoodanige voorwaarden, als de Raad rechtvaardig zal achten, te onderwerpen aan de verplichtingen van het Lidmaatschap van den Bond, teneinde tot een oplossing van het geschil te geraken. Indien deze uitnoodiging wordt aangenomen, zijn de bepalingen van artikel 12 tot en met 16 toepasselijk, onder voorbehoud van de wijzigingen, welke de Raad noodzakelijk oordeelt.

2. Zoodra zoodanige uitnoodiging heeft plaats gehad zal de Raad een onderzoek instellen naar de bijzonderheden van het geschil en de gedragslijn voorstellen, die hem de beste en meest doeltreffende onder de gegeven omstandigheden voorkomt.

3. Indien de aangezochte Staat, weigerend de verplichtingen van het Bondslidmaatschap ter beslechting van het geschil te aanvaarden, tot oorlog overgaat tegen een Lid van den Bond, zijn de bepalingen van artikel 16 op hem van toepassing.

4. Indien de beide aangezochte Partijen weigeren, de verplichtingen van het Bondslidmaatschap ter beslechting van het geschil te aanvaarden, kan de Raad alle maatregelen nemen en alle voorstellen doen, geschikt om vijandelijkheden te voorkomen en de oplossing van het geschil te bewerken.

En nu nog de inhoud van artikel 16 van het Volkenbondsverdrag:

1. Indien een lid van den Bond overgaat tot den orlog, in strijd met de bij de artikelen 12, 13, 15 aangegeane verplichtingen, zal hij ipso facto beschouwd worden een oorlogsgedaan tegenover alle andere Leden van den Bond te hebben begaan. Deze laatste verbinden zich, terstond alle handels- en financieele betrekkingen met dat lid te verbreken, alle betrekkingen tusschen hun onderdanen en die van den Staat die het Verdrag schendt, te verbieden en een einde te maken aan alle financieel-, handels- en persoonlijk verkeer tusschen de onderdanen van dien Staat en die van elken anderen Staat, onverschillig of hij Lid is van den Bond.

2. In dat geval zal het de plicht zijn van den Raad, die verschillende betrokken Regeeringen

van advies te dienen nopens de getalsterkte van den strijdmacht te land, ter zee of in de lucht waarmee de Leden van den Bond ieder voor zich zullen bijdragen tot de strijdkrachten bestemd om de Bondsplichten te doen eerbiedigen.

3. De Leden van den Bond komen bovendien overeen, elkander wederkeerig steun te verlenen bij de toepassing van de economische en financieele maatregelen krachtens dit artikel te nemen, teneinde de verliezen en bezwaren, die eruit kunnen voortvloeien, zooveel mogelijk te beperken. Zij zullen elkander eveneens wederkeerig steun verlenen ten einde weerstand te bieden aan iederen bijzonderen maatregel, genomen tegen een hunner door den Staat, die het verdrag schendt. Zij zullen de noodige voorzieningen treffen om den doortocht over hun gebied te vergemakkelijken voor de strijdkrachten van elk lid van den Bond, dat deelneemt aan een gemeenschappelijk optreden, teneinde de bondsplichten te doen eerbiedigen.

4. Elk lid, dat zich heeft schuldig gemaakt aan schending van een der verplichtingen voortvloeiende uit het Verdrag, kan van den Bond worden uitgesloten. De uitsluiting geschiedt bij beslissing van alle andere Leden van den Bond, welke in den Raad zijn vertegenwoordigd.

Bepaald veilig klinkt deze serie artikelen voor elk Volkenbondslid dat door een of andere Staat wordt aangevallen. Ze klinkt alleen maar veilig, meer niet, want ze zal wel nooit in werking treden. Er waren in het verleden sinds het bestaan van den Volkenbond gelegenheden genoeg om deze artikelen toe te passen, doch men negeerde ze, juist als ze in werking moesten treden.

Deze serie artikelen die het bestaan van den Volkenbond bespottelijk doet worden, deze serie artikelen zal den doodsteek beteekenen voor den Volkenbond.

De opmarsch van het Japansche leger is in Noord-China niet te stuiten, in Shanghai vallen de Chinese troepen terug op hun tweede defensie-linie, Swatow, Kanton en andere punten van China worden gebombardeerd, meedoogendios en Dr. Wellington Koo krijgt tweemaal een applaus en het papier van het Volkenbondsverdrag kan gevoeglijk voor wat anders gebruikt worden dan het nuttelooos liggen in de mooie archieven van het nog schooner Volkenbondgebouw.

Zonder blikken en blozen blijft men lid van den Volkenbond, de Volkenbond die opgetrokken is op een fundament van verrot plankier. Doch laten we riet onhoffelijk worden, want Nederland is ook lid van den Volkenbond en ons goed voor cogen houden dat er omstandigheden kunnen zijn

die over het recht kunnen zegevieren, die het recht bespottelijk maken. Misschien dat het fundament waarop de Volkenbond rust veranderd zal worden juist naar aanleiding van dit hartverheffend conflict tusschen Japan en China, misschien zal het dan zoo veranderd worden dat het meer in overeenstemming is met de realiteit, zoodanig dat elk lid zich niet hoeft te schamen lid te zijn van den Volkenbond in gevallen dat het juist gaat spannen.

Ettelijke bevoegde schrijvers hebben den ban gesproken over den Volkenbond en we kunnen slechts hopen dat hij voorgoed dood gaat en dat een ander internationaal orgaan zijn plaats gaat innemen, dat beter functionneert dan de huidige Volkenbond.

De besprekingen te Nyon hebben naar men zegt tot resultaat een overwinning van de fascistische landen. Wat hiervan waar is kunnen we moeilijk controleeren, doch hetgeen zeker door velen niet verwacht werd is gebeurd namelijk: men kwam tot overeenstemming in een betrekkelijk

korten tijd en de overeenkomst is nu reeds geteekend. Hoe deze overeenkomst in den praktijk zal werken hebben we rustig af te wachten, voor zover we het weten is deze internationale maritieme samenwerking in vredetijd eenig in de geschiedenis.

Belangrijk in deze warrige internationale toestand is de hernieuwde eisch van Duitschland om koloniën. Hitler heeft namelijk verklaard dat Europa nimmer tot rust zal kunnen komen voordat de koloniale kwestie zal zijn geregeld. Deze koloniale eisch van Duitschland is geen kwestie van oorlog of vrede, doch van gezond verstand, werd er nog bijgevoegd. „Waarop wij moreel recht hebben is datgene, wat ons vóór den oorlog toebehoorde”, aldus Hitler.

Geen wonder dat Duitschland Japan heel goed kan begrijpen. We begrijpen alleen niet waarom China het kindje van de rekening moet zijn in het geval met Japan's honger naar koloniën.

Heel gezellig is de sfeer van het internationale diplomatieke leven.

Het Gemeentehuis, hetwelk in de Civic Centre is gelegen en wellicht nu nog in vlammen staat. Noordzakelijk gevolg van de Chineesche poging om zich te spenen van de Japansche vriendschapsbewijzen.

Zou Japan sancties kunnen trotseeren?

door
Frank C. Hanighen

(Vervolg)

Resumeerend: een korte oorlog, die eenige maanden of een jaar duurt, zal de voorraden van ruwe materialen in Japan niet ernstig op de proef stellen. Haar militaire machine zal ongehinderd over een groot gedeelte van Noord-China kunnen rollen, ondanks al de overeenkomsten van Genève en Washington. Tegenwoordig schijnt het alsof Japan niet veel last hiervan zal hebben, indien we in aanmerking nemen de niet-effectieve toepassing van sancties op Italië en de moeilijkheid om de noodige samenwerking van de betrokken zakenbelangen en naties te verkrijgen. Japan kan op roof uitgaan en de verdragen behandelen zoals zij het wensch.

Een lange oorlog evenwel zou een heel andere situatie kunnen scheppen. Apart van olie en ijzer is er een aantal andere materialen dat van vitaal belang is bij een oorlog. Sommige van deze materialen worden in oorlogstijd meer gebruik dan in vreedstijd. Een onderzoek van Japan's voorraden in dit verband openbaart ons een buitengewoon beeld van een natie die wanhopige pogingen in het werk stelt om deze tekorten aan te vullen. De tegenwoordige voorraden zouden haar in staat stellen om een korten oorlog te voeren. Maar zouden zij een langdurige worsteling kunnen weerstaan?

Het beeld is op het eerste gezicht bemoedigend voor Japan. Wat betreft de explosieven kan Japan zich beroemen op goede reserves. Zwavel wordt in groote hoeveelheden verkregen, en de gewone productie is genoeg om alle behoeften te dekken. Nitraten, ofschoon voor een klein gedeelte uit Chili ingevoerd, doet geen probleem ontstaan. Japan's chemische industrie en haar ontwikkeling van synthetische nitraten processen zijn zeer vooruitgegaan en haar groote koolvoorraden, steeds noodig in deze chemische processen, kunnen ruim voldoende deze behoefte dekken.

Koper is een ander materiaal dat steeds be-

langrijker wordt in oorlogstijd, doordat het gebruik wordt bij het maken van vliegtuigen en het fabricereen van verscheidene soorten van munities. Te veel experts hebben verondersteld dat Japan zwak is wat dit materiaal betreft vanwege haar groot import daarvan. Het is echter een feit dat kopererts in groote hoeveelheden in Japan wordt gevonden. Voor den wereldoorlog nam Japan na de Vereenigde Staten de tweede plaats in als exporteur van koper. Maar, na den oorlog waren de prijzen van Amerikaansch en Chileensch koper zoo veel lager dan die der Japansche dat de Japansche koper-industrie geweldig werd gedisorgeiseerd. Doch de voorraden zijn er, en, indien de mijnen en smeltkroeven in gereedheid worden gebracht dan kan hun exploitatie de oorlogsbehoeften dekken.

Te veel gewicht wordt gehecht aan het geheel ontbreken van twee materialen namelijk: rubber en tin. Het is waar dat rubber onmisbaar is voor de militaire motortransport en ook in andere zaken zooals bij gasmaskers, militaire ballons en vliegtuigen. Maar de beschikbare commercieele reserves, zooals in elk industrieland te verkrijgen zijn, plus berging en rationeering, zullen een natie gelijk Japan gemakkelijk gedurende eenige jaren kunnen helpen zonder eenige noemenswaardige moeilijkheden voor de militaire krachten. Brooks Emeny, in zijn boek „The Strategy of Raw Materials”, heeft aangetoond dat de Vereenigde Staten, die algeheel afhankelijk is van de genade van de rubber voorraden van het buitenland, in staat zal zijn zorg te dragen niet alleen voor de militaire behoeften doch ook voor de civiele gedurende een periode van twee jaar. Tin is een materiaal waarvoor vervangers nu overvloed te verkrijgen zijn. Haar gebruik als soldeersel kan geëlimineerd worden door het gebruik van zekere nieuwe ontdekten mengsels en andere kannen dan tinnen kunnen gebruikt worden voor de uitrusting der soldaten.

ter bij huis verkregen sinds China de bron is van bijna alle wereldproductie van beide mineralen. Wolfram wordt in Korea gevonden, doch de beschikbare statistieken toonen niet aan dat de aderen rijk zijn of dat er daar een belangrijke productie bestaat. Dus, in geval van een oorlog met China, zou Japan Zuid-China (waar Wolfram en antimonium wordt gevonden) moeten veroveren om deze bron aan te boren. Anders zou voor haar een groote handicap ontstaan.

Wat het gebrek aan mangaan betreft, bevindt Japan zich in dezelfde positie als de meeste groote mogendheden; want dit mineraal, van essentieel belang in de huidige methode van staalproductie, wordt voornamelijk in twee plaatsen gevonden, namelijk in Rusland en Brazilië. Het is het eenige belangrijke mineraal dat de twee groote mogendheden in ruwe materialen niet bezitten de Vereenigde Staten en het Britsche wereldrijk) en in beide landen hebben de officieren die te zorgen hebben voor de voorraden geadviseerd om den voorraad van dit mineraal te verhoogen. Of Japan dit advies ook gevolgd heeft is niet bekend. Maar de belangstelling van Japan voor Brazilië op handelsgebied en die voornamelijk uitgekreten wordt als Japan's belangstelling voor Brazilië's katoen moge een aanwijzing zijn in deze richting. Tenzij Japan in staat is groote voorraden van dit materiaal te hebben, zal een poging tot een langdurigen oorlog van haar zijde tot mislukking gedoemd worden.

Katoen doet een ietwat ander probleem ontstaan. Japan is gedwongen om groote hoeveelheden van dit materiaal in te voeren. Men in Manchurije begonnen katoen aan te planten doch de verwachtingen in dat noordelijk klimaat zijn niet al te goed. Voor zoover het de militaire behoefte betreft, kunnen de beschikbare voorraden in die behoefte voorzien. Het niet aanvullen van die voorraden echter zal feitelijk een van Japan's voornaamste industrieën ruïneren en deze mogelijkheid zou wel eens een drastische revolutie in haar economie kunnen veroorzaken.

Al deze tekorten zouden ernstig kunnen worden in geval van een langdurigen oorlog. Maar in Japan's geheele industriële en militaire opbouw is het gebrek aan olie en ijzer de ernstigste

tekorten. Geheel op de hoogte van deze situatie heeft Japan dappere doch nuttelooze pogingen gedaan om dit euvel uit de wereld te helpen. Het plan van de regering om van de buitenlandsche oliemaatschappijen gedaan te krijgen dat ze in Japan voorraden zouden houden voor ten minste zes maanden, viel in duigen. Het aanboren en explooreeren van olie in Japan zelf is door de regering gesubsidieerd doch zonder bemoedigende resultaten. De leisteen-olie-industrie is geen commercieel succes en zou niet verder kunnen bestaan zonder hulp van de regering. Men kreeg hoop door de uitvinding van het winnen van olie uit steenkool middels processen van Bergius en andere; en daar Japan in het bezit is van veel steenkool scheen dit een oplossing te zijn. De Zuid-Manchurije spoorweg is begonnen steenkool vloeibaar te maken, doch het is geen succes geworden en zou niet kunnen bestaan indien de Japansche marine niet gecontracteerd heeft om de geheele productie te koopen tegen productiekosten.

Wat ijzer betreft, het is duidelijk dat Manchurije niet datgene oplevert wat eigenlijk van haar werd verwacht. Verschepingen van erts uit Manchurije naar Japan bleken onvoldoende te zijn. Het ruwe ijzer dat in Manchurije werd geproduceerd bedroeg 400.000 ton en alle werd naar Japan vervoerd. De behoeften van Japan zijn echter driemaal zoo groot. Zelfs met Manchurije in volle productie, zou Japan toch nog groote ijzerimporten behoeven. Het gebruiken van de beschikbare voorraden, het verwerken van oud-ijzer en rationeering zouden haar gedurende een jaar kunnen helpen, doch daarna zou haar industriële machine ongetwijfeld tot werkeloosheid gedoemd worden.

Ondanks dit sombere (voor Japan) beeld, is men toch van meening dat Japan het op de een of andere wijze zal kunnen bolwerken, evengoed als Duitschland het heeft kunnen bolwerken in den wereldoorlog. Men moet goed voor oogen houden dat de situatie van Duitschland de volgende schrikaanjabende tekorten heeft getoond: geen natuurlijke nitraten, geen katoen, geen rubber, slechts heel weinig dure koper, geen mangaanerts geschikt voor den handel, geen kwikzilver, bijna geen chroom en nikkel, gebrek aan aluminium-

erts, slechts heel weinig oliebronnen en geen voorraden van zwavel. Toch kon ze het bolwerken met opmerkelijk succes en slechts het stopzetten van den toevvoer van voedsel veroorzaakte haar economische en militaire catastrophie.

In deze vergelijking ontbreekt het een en ander dat nog genoemd moet worden. In de eerste plaats was Duitschland door haar bezit van Lorraine en haar verovering van de groote minerale streek van Noord-Frankrijk in staat om zichzelf te voorzien van het voornaamste van alle ruwe materialen en wel van ijzer. Ten tweede, olie was niet zoo belangrijk als het wel het geval zal zijn in een toekomstigen oorlog, wanneer de gemechaniseerde troepen en het gebruik van vliegtuigen zeer groote afmetingen gaan aannemen zooals het door militaire experts wordt gepredikt. Bovendien had Duitschland meer te lijden van het oliegebrek dan men gewoonlijk wel meende. Tijdens het groote offensief op het Westelijk front in den zomer van 1918 werden de Duitsche successen ten zee Korea en Formosa, bedragen 10 procent van haar gemotoriseerd vervoer. Sommige experts veronderstellen dat dit de voornaamste oorzaak was van haar verlies en overgave.

Tenslotte, voedsel, het gebrek dat de oorzaak werd van de debacle van Duitschland. Japan importeert slechts acht procent van haar voedsel uit het buitenland. De importen uit haar koloniën, Korea en Formosa, bedragen 10 procent van haar voorraden. Duitschland voor den wereldoorlog was voor vijftien procent van haar voedselvoorraden afhankelijk van het Buitenland. Daarom schijnt het alsof Japan pas het gevaarlijke punt bereiken zal indien de buitenlandsche en koloniale voedselimporten worden stopgezet. Deze situatie kan slechts ontstaan nadat Japan's vloot geheel en al verslagen zal zijn, of door een intensieve blokkade middels duikbooten.

Resumeerend kunen we zeggen dat Japan's

positie in verband met haar strategische ruwe materialen van dien aard is, dat ze wel de wereld kan trotseeren in een korten oorlog, doch dat een langdurigen oorlog een geheel andere situatie in het leven zal roepen. Lood en antimonium, waarvan haar kogels gemaakt worden, zullen blijken een fataal gebrek te zijn. Het gebrek aan nikkel zal fnuikend blijken voor haar militaire industrie. Het niet in voorraad hebben van zink, chrom. wolfram en mangaan zal langzamerhand niet alleen haar fabricatie van munitie beïnvloeden doch ook de groote machinerie die de ammunitie maakt. Zelfs indien Japan in staat was groote hoeveelheden mangaan in voorraad te hebben, dan zou het nog van weinig nut zijn zonder het ijzererts dat haar essentiele complement is en waarvan Japan zelf zoo weinig heeft. Met een door olie gedreven vloot en gemotoriseerde leger afdelingen moet ze in staat binnen een niet al te langen tijd opmerkelijke successen behalen, *zooiets als de verovering van Nederlandsch-Indië die groote Oliebronnen heeft*, om haar militaire pogingen te ondersteunen en om als gelijke te kunnen concurreeren met andere mogendheden die gelukkiger zijn met hun olievoorraden. Zonder katoen zal een drastische verandering komen in haar geheele industrieele opbouw, waarschijnlijk gepaard gaande met arbeidsmoeilijkheden. Dit zal in dit verband het onvermijdelijk resultaat zijn. Tenslotte kunnen militaire sancties worden toegepast en haar maritieme situatie een ongunstige wending voor haar kunnen nemen met als gevolg een blokkade van havens, en kunnen haar voedselvoorraden beperkt worden, misschien even ernstig als Duitschland in den wereldoorlog. Het is niet te gelooven dat Japan zulk een zwaren druk zal kunnen weerstaan. Sancties of een blokkade uitgeoefend door mogendheden zooals de Verenigde Staten van Amerika en het Britsche Wersldrijk zullen haar op den duur doen verliezen.

Het „Nieuws“: De Tyran, die zich eeuwig handhaaft.

door
Luc. Willink

Nieuws.....

Het nieuwe, het zoojuist gebeurde, het plots gewijzigde, het wetenswaardige, het subiet ontstaene..... het interesseert ons altoos en ten allen tijde heeft het den mensch belang ingeboezemd. Wij zijn nieuwsgierig..... Sinds de schuwste dagen der menschheid, sinds den lichtloozen, wrangen tijd der holbewoners, vol vrees voor de ondergoden, zoo wel als voor de grauwe stilte, het onbegrepen, net natuurgeweld en het vage ritselen..... sinds gezen oertijd heeft de mensch willen weten, al wat geschiedde; was hij — hoe tersluiks ook en heimelijk spiedend — belust op kennis, op oriëntatie, op inlichting en verklaring van al hetgeen rondom gebeurde en dat is zoo gebleven tot op den jongsten dag.

Onze voorste voorvader was zijn eigen journalist. Wij mogen aannemen, dat niemand hem iets vertelde, voor hem op kondschap wilde uitgaan, dat hij reporter en verspieder en abonné in een persoon verenigde en er tevree mee was. Maar het op den duur niet blijven kon. Zijn schuwheid, zijn geestelijke weerloosheid verdwenen en geleidelijk trad daarvoor in de plaats: een felle belustheid, een nimmer zwijgende prikkel, een hevige hang naar sensatie, opzweepend nieuws, vormende een stimulans, als een zware sigaar, een kop zwarte koffie of een borrel.

Hoe is dat nieuws zoo geworden? Hoe kwam de eenzame luisteraar, gehurkt in het verborgene, het oor op den grond gedrukt en het onrustig hart bedwingend; te evolueeren tot den meneer, die in den trein de headlines en de subtittles van de frontpagina najaagt, om zijn verkreukelde krant als een verwelkte bloem achteloos neer te gooien, als hij zijn coupe verlaat?

In de vroegste middeleeuwen en in de Nieuwe Geschiedenis en aan den rand van het huidige Heiden, de Jahrhundert-wende, is het allervoornaamste, het over dood en leven beslissende nieuws, verbreid door vuren in den nacht, ontstoken op hoog gelegen punten, signaal gevend voor gansche in zenuwspanning samenklittende bevolking. Het 12de eeuwse Nibelungenlied ge-

waagt van zulke signalen, ook de Oudheid kent ze menigvuldig. Maar ook het Cuba van 1898, de Regeering der Verenigde Staten in haar oorlog tegen Spanje, het evenwaardige als heriosche krijgsmansavontuur van Luitenant Rowan op naar Calixto Garcia..... ook hier wordt dit primitieve middel te baat genomen, waarna de radio voor eens en altijd er een einde aan zal maken.

Troubadours dorsten het hun tijd te bestaan, honderd jaar na datumpubliciteit te geven aan Canelon's verraad en den heldendood der Paladijnen. Maar: zaken zijn zaken en waren het ook indertijd. Naast zulke lyrische hoofdartikelen venten deze vocale journalisten even zoo vroolijk met locale nieuwtjes. Zij vermeldden den burgerlijken stand van burcht tot burcht. Hetzij in rhythmischen vorm, hetzij in een onofficieel causerletje achteraf, berichten zij van abdicaties, oorlog en vrede, tweespalt en twist, laster en bedrog. De actualiteit, de juistheid, de objectiviteit hunner berichtgeving deerde hen niet in het minst en zij waren zich nog volkomen onbewust, dat de tweeling-zuster der verslaggeverij niemand minder is dan de fantasie.....!

Euwenlang heeft het menschedom zijn nieuws verbreid door midde van ruiters, doldriftige koeriers, de snelheidsmaniakken van eertijds, avonturiers, die hun paarden onder zich doodreden in hun felle jacht, heusch niet alleen om de zoo belangrijke tijdingen zoo snel mogelijk te verbreiden, maar even grif om records te breken, om de sensatie van de snelheid, om de prestatie van primus inter pares te zijn, anderen ver achter zich te laten. Ook het paard had daarbij een eerlijke kans, om het te overleven; dan brak de opgezweepte koerier zijn nek. En midde'erwijl..... gezapig en mild en makkelijk..... reed de postiljon over heirbaan en bracht het minder klemmende nieuws van vlek tot vlek: in Neustrelitz vertoonen zij een kalf met twee koppen..... in Hameln is een vijfpling geboren..... ouwe Peter is in den leeftijd van ten naastbij honderd jaren bij zijn vaderen verzameld.....

Paul Revere's famous ride..... het is een moment, een incident, een naam, die de nameloosheid

overleefde, een koeriersdienst uit de ontelbare, record uit tijden, die ze niet gewoon was te noteren, een heldenfeit in een heldenwereld..... Koeriers waren een kaste (al behoorde allertoevalligst deze Paul Revere daar juist niet toe!), een groep duivels van den weg, zonder rijbewijs, maar van het hout gesneden, dat onze Coureurs levert, 'n Majoor Segrave, een Piemontelli.

Ter zee praaiden de schepen elkaar en vertelden elkander hun nieuws. De vischerspinkende hulken, de nietigste vletten van de kleine kustvaart, evenals de schoeners, de brikken, de brigantijnen, die vreemde havens binnenliepen en die hun nieuws berichtten om nieuws in eerlijken ruil te krijgen: de pest in Napels, of massamoorden te Constatine, oorlog tusschen de Chineezzen onder elkaar.....

Swedenborgh zag trance het actueelste nieuws. Wekenlang liet de bevestiging hem wachten tusschen hoon en verheerlijking. Zulk een gevoelige antenne de moderne tijd is er gespitster op) is een journalistieke uitzondering en niet in te schakelen 'n een georganiseerden persdienst. De wereld, hoe lichtgeloovig ook, wil zich niet verlaten op zulke incidenteele ziensers. Eerder geloof zij den regelmatig voorspellenden charlatan!

De wereld handhaafde dus met kloeke hand haar nieuws-systemen, maar middelwelijk groeiden daarnaast de couranten en de newspapieren, de vliegende blaadjes en de ordentelijke edities, kalmpjes op. Zij gingen braaf mee helpen om de menschheid te informeren in al datgene, wat haar af en toe ook het minst niet aanging, maar wat zij in elk geval volgaarne wilde weten. Het nieuws kreeg eindelijk zijn redactie en daarmee verwierf de krant haar toekomst. Zij was de erfgename van de macht! De macht der pen, gesystematiseerd.

Zij zou overeenkomsten gaan afsluiten met de Posterijen, de Havenmeesters, de Brandweer-commandeuren, de logementhouders, de grenswachters, de groote kooplieden, die hun zaken in den vreemde dorsten doen, met allen en elkeen, die op de knooppunten van het nieuws een post bezetten. Hier viel iets te organiseren, te bouwen, zoo stelselmatig als wij menschen het bij voorkeur doen en de krant voer er wel bij. Zij had haar lijn gevonden, die zij haast blindelings kon volgen.....

Napoleon begreep er wel iets van. Al citeert men nog met smeug plezier zijn kernachtige uitingen van wrevel, men mag niet vergeten, dat hij de taak der kranten best doorzag. En dat onverwijd zijn „Monteur" stichtte. Met al de narijheid van een slaafsche journalistiek, die willens

en wetens onjuist berichtte, als de Keizer het haar beval. Wat dan weer goed te praten is met duizend volzinnen tegenover de eene constataste; het was een Hearst-paper.

De krant werd dik en vet. Zij kon zoo'n siootje (en vele andere) best verdragen. Zij stelde telegraaf en telefoon in haar dienst aan. Zij engageerde een leger van gedisciplineerde, vakkundige en verantwoordelijke correspondenten en medewerkers. Baron de Reuter begon een florissante handelszaak in regulier en systematisch nieuws, 'n 'en deplaise de eigengereide postduiven, waamee de Rothschildts elkaar zooveel voordeeltjes bezorgden. Havas en Wolff, Stephani en hoe ze allemaal heeten — Vas Dias erbij inbegrepen — volgden, en de dagbladen, die 'als paddestoelen uit den grond opzezen, compliceerden hun taak door tal van afzonderlijke edities uit te geven. De rouden tijd van het nieuws verlichtte de kin-

Unjournal c'est un monsieur!.....

De even geestige als heldere definitie van den Franschman werd elken dag meer in het gelijk gesteld. De booze dagen, waarin naast de krant als officieele, geaccrediteerde nieuwsverspreider ook de ceinsuur opkwam om het wereldkundig maken te verijdelen van al wat ongewenscht toeleek aan de machthebbers, luwden. In een nachts tijds was „L'Homme Libre" veranderd geworden in „L'Homme Enchaîne". Maar in luchtiger tijden verscheen er een „Canard Enchaîne" ten teeken, dat de druk gewezen was. Onbekommerd bloeide de vrijheid, de kranten veroverden een harmonische individualiteit.

En daardoor kon de Pers den schoonen naam erlangen van „Koningin der Aarde". Zij verwierf haar groote mannen, haar prominente vertegenwoordigers, zij kreeg haar Staf, waarvan elk lid den maarschalksstaf in zijn ransel wist.

„Le journalisme menait a tout"!

Wat bleef hier allemaal van over?

Natuurlijk! Het zij vooraf nadrukkelijk verzekerd: wij kunnen onzen eigen tijd slecht overzien. Maar wie durft het Heden overslaan, wanneer hij zich zet tot het schrijven eener (vluchtige) geschiedenis met betrekking tot een nabije toekomst? Het schouwen is nog zooveel neteliger!

Nog staat het dagblad buiten kijf in bloei. De boulevards der wereldsteden hebben hun „geluidsdcor", waarin 't geschreeuw der krantenjongens een onmisbaar hoofdbestanddeel vormt. Moge het dan al zoo zijn, dat niet langer vrouwen met verweerde en geplagde gezichten, fantastische millitairandoende keps op de vermoede hoofden, hun

„Temp!” en „Berliner Nachtausgabe” gillen, de felle kreten „L'Intran!” en „Paris-Soir” behooren nog tot de versche actualiteit. De kranten zijn nog in paleizen gehuisvest, de „Telex” is hun nieuwste victorie en uiterlijk is er werkelijk niets gewijzigd.

Bruintje Beer.....

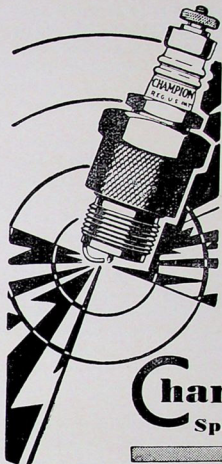
Om dezen goedmoedigen vriend der kinderen, het lieve diertje met zijn omslagdoekje, hier te durven noemen, in verband met een optelsom, waarin ieder cijfer pretendeeren wil, een norm te zijn, lijk absurd. En ons aller Mickey Mouse, die een even genoeglijke sociaal-paedagogische taak heeft als Bruintje, is niet minder vereerd, in dit deftige verband te mogen optreden. 't Beertje en het muisje behooren tot de geschiedenis van het nieuws, zijn amusements van Handelsblad en Telegraaf, zijn producten van den respectievelijk Engelschen en Amerikaanschen geest, zijn objecten, met een eeuwig adem, zijn non-stop-revues, zoolang als de redactie maar contribuereen wil. Detectieve-stories eveneens in beeld, met lettertjes, wasemend uit de monden van de in eendelooze criminaliteit verwickelde poppetjes — sleren weer andere vaderlandsche dagbladen en worden niet berekend per kilometer, maar per grootere eenheid. Made in U. S. A.

Een Handelsblad — Timesdienst geeft even betrouwbaar als belangwekkend nieuws. United Press, Associated Press, Opera Mundi-Press zorgen voor allercompleteste pagina's, desverkiezend in matrijfsvorm. Boekenpraatje, modepagina, karikaturen uit Buitenland, Ons Kort Verhaal, en zoo maar voort, wordt door de Persbureaux verzorgd en de Nederlandsche dagbladen krijgen hun Abessijnsche en hun Spaansche correspondenties-van-defronten van Reynold Packard en zijn kornuiten.

Een journalist beleeft hieraan niets meer; de Persbureaux hebben het hef in handen en uniformereen de dagbladen naar beste weten. Zij zorgen er voor, niemand aanstoot te geven, populair te zijn (naar Angelsaksische begrippen) en fatsoenlijk.

De directeuren onzer kranten, georganiseerd in de Vereniging de Nederlandsche Dagbladpers, stichten hun eigen nieuwsbureau, het A. N. P. dat heel veel individualiteit overbodig maakt. Normalisatie! „Un journal c'est un monsieur”..... is dit nog altijd waar?

Yellow Press..... een overgewaaid begrip, vindt overal een bodem, ook een onvruchtbaarsten, waar slechts poover wortel schiet. Het symptoom is niet zoo makkelijk te herkennen als in den goeden ouden tijd bij de chantage-bladen „De Controleur”, „Asmode” en hoe zij toenmaals heetten. Het blijkt meer uit het gedwee feit, waarop men achter den

Een nieuw stel brengt royaal zijn geld op in besparing aan olie en benzine.

Champion
Spark Plugs

Vertegenwoordigers voor Ned.-Indië: N.V. L. E. TELS & Co's Handel Mij.

publieken smaak aansloft, hoe men importeert, of den import behendig nabootst met afkeer voor het eigene. In ons land (om nog even in Nederland te verwijlen) bestaan weekbladen, die niet een onvertaalden regel druks rijk zijn, doch jaargang op jaargang completeeren uitsluitend door vertalingen. Is dit de Koningin der Aarde en is dit een wezenlijk arbeidsveld voor onze groote journalisten? Wie is de generatie van een Feith, een Elout, een Van Blankenstein, een Brusse en zooveel andere groote figuren, die de vaderlandsche journalistiek hooghielden en die hun beste en mooiste jaren besteedden aan internationale reportage, opgevolgd? De erfenis vervalt aan de onpersoonlijke persbureaux, de verbreiding van het nieuws, van het onvervalschte objectieve nieuws, is grondig gemechaniseerd.

Het alfabet gaat teekenen van slijtage vertoonen, duidelijk genoeg! De pure leesdrif is reeds lang geluwd en allerlei typografische acrobatie poogt vergeefs te stimuleren. Interlinieer den aanhef, na reeds het essentieele tot kop en onderkop te hebben verwerkt! Cursiveer en spatieer een heftige of kernachtige passage en druk het redactio-

peele commentaar klein-vet! Encadreer een kort en pittig nieuwtje, prop alles op de voorste bladzijde met na tien of twintig regels: „Voor vervolg zie pag. 16". Behandel Uw nieuws alsof het advertentie-stof is..... ziehier de hoogste journalistieke wijsheid van vandaag. Schijnbaar komt men den lezer te gemoet. In werkelijkheid wordt hij overprikkeld, onrustig gemaakt en afgeleid.

De letters gaan sijten en we roepen het beeld te hulp. De „teekening van een ooggetuige", noodgedwongen veelal ook van een journalistisch gedisciplineerd tekenaar, die goed kan reconstrueeren, is door den fotograaf vervangen. Jo Spier is een uiterst bekwaam anachronisme, die ontehbare (meest Engelsche) voorgangers heeft gehad. De foto bracht de foto-pagina, overgewaaid van het weekblad naar het dagblad. Engeland kent reeds sedert jaar en dag zijn „Daily Mirror" en soortgenooten, uitsluitend bestaande uit grof gerasterde foto met ondergeschriften. Wij worden het lezen moe en zoeken naar alle andere denkbare media, om onze portie nieuws te vergaren, zonder hulp van het A. B. C.

Ach, wij zijn vindingrijk! Heel de ingenieuze beeldstatistiek is niets anders dan een ommetje om aan het „dorre" cijfer te ontsnappen en gesinsinteresseerde menschen nog wat noodzakelijke kennis bij te brengen. Onze hedendaagsche plicht is: opvallen. Wij hopen onheil te bezwaren met behulp van „blikvangers". De make-up, de mise-en-page heeft geen aesthetischen impuls meer, maar is een zorgelijke zaak geworden. En de zetmachine wordt met uiterst vernuft gecompliceerd om allerlei arabesken te kunnen bieden, die opvallen — maar dan ook niets anders doen dan dat. Het A. B. C. krijgt een pikante saus over zijn kop. En dat is gek.

Het beeld is de toekomst. Voor zoover we kunnen raden. Maar het heden is volop gewijd aan het woord. Al willen we dan niet meer spellen, al vindt onze leesdrift meer dan voldoende voedsel in bordjes „Niet parkeeren", „Geen toegang voor personen beneden de 18 jaar", „Het verkeer, dat van de andere zijde komt, gaat voor"..... (die zich ook al op beeldteekens gaan toeleggen, liever dan het alfabet te gebruiken), wij hebben nog ooren, die willen luisteren. Wij hebben onzen radio!

Zijn wij acoustisch minder overprikkeld van visueel? Wie zal het weten? In elk geval: de radio is sneller. De radio heeft het bulletin-wezen (een der pellers van het krantenbedrijf) finaal in den grond geboord. En de snelheid overwint, sinds de dagen van Paul Revere's fameuzen rit van Bos-

ton naar Concord. Ook heden ten dage, nu journalisten order krijgen, zoo snel mogelijk om de wereld te reizen, wijl deze haast toch niet langer middel, doch doel geworden is. En wel dit bijna smalend klinkt, dient te worden getoetend, dat in het bevrijdend geluksgevoel van hevige sneheid inderdaad iets wezenlijks te vinden is.

Als de krant nog gezet, gedrukt en rondgebracht moet worden, heeft de radio reeds alers brondverteld. Op den dag van vandaag geschiedt dit nog een beetje onverzorgd en primitief. Kort en bondig wordt van een droog papiertje voorgelezen, wat de luisteraar moeten weten. De Minister die dit communicatie-middel aangrijpt, om een belangrijk regeeringsinzicht te populariseeren en de krant komt noodgedwongen achteraan met dezelfde op de frontpagina, maar tweedehandsch, blijkde schriftelijk te denken. Hij spreekt schrijftaal; toen hij zijn toespraak op papier zette, had hij het leesbeeld voor oogen. Hij zegt zinswendingen, die in zijn spreektaal niet bestaan.

Hij verzorgt de naamvalsuitgangen zonder het zich bewust te zijn. En zonder het te weten, verliest hij daardoor een deel van het contact met de massa, die hij zelf via de radio gezocht heeft. Hij kent de kunst nog niet en zou er zich zelfs voor geneeren, om opzettelijk vooraf spreektaal te schrijven en die dan voor te lezen met al de nonchalance daaraan onvermijdelijk.

Groote plechtigheden, feesten, rampen, gebeurtenissen van allerlei aard, roepen de pers, de geïllustreerde pers en de radio-reportage gelijkelijk naar Ort und Stelle. De eerste schrijft, de tweede fotografeert en filmt, de derde komt met speaker en microfoon. Deze spreker heeft, als hij tot den vasten dienst van den radio-omroep behoort, eenigszins den slag te pakken. Hij is er op getraind; vlot voor het vaderland weg te spreken. Hij maakt behoorlijk zijn zinnen af, hij humt niet en is er van doordrongen, dat hij in elk geval door moet praten. Maar die training, die heel wat van 's mans krachten vergt, neemt men bijkans volledig in beslag. Hij vergeet er af en toe den inhoud bij. Hij concentreert zich haast volkomen op de „vlotheid" (die den Minister juist ontbreekt) en wil daarmee volstaan. De vormgeving is geolied, maar niet gekruid. Het is glad, maar het is niet pittig.

En toch.....

Teekenen wijzen op de toekomst. De Weitzel's en de Hollanders zijn nog zeer zeldzaam en zelfs zij zijn in hun huidige perfectie nog hoogst onvolmaakt. Maar stijl en voordracht, inhoud en vorm zullen winnen. De radio-journalistiek zal

haar verzorging krijgen. De actueele waanzinnige angst van „niet populair“ te zijn, zal minderen, het goede vertrouwen in evolutie van dit alles is geen dwaze speculatie. Afgezien van de vraag, of dit alles zal gaan al dan niet ten koste van het dagblad, kan men gelooven aan een goede toekomst van de film? Dan moet men eveneens vrezen, dat de krant het spel verliezen zal tegen de radio-reportage.

Ook de film is een der jongste victories in de eeuwige serie der berichtgeving, in de geschiedenis van het onsterfelijke en altoos voortgaande nieuws. De journalisten worden bij voortdurende doelbewuster, stoutmoediger, beter gereediger en bekwaamer. Hier vind al evenzeer een evolutie plaats, die echter reeds in een stadium van tamelijke rijpheid is getreden, die in zekere opzichten de radio een stuk vooruit is.

De journaal-operateurs zwerven met hun auto's rond door alle vijf de werelddeelen en trekken als nomaden van nieuws tot nieuws. Waar de aarde brandt..... waar oliebronnen vlam vatten, waar een volk veroverd wordt door een horde van veroverers, waar een burgeroorlog een volk verscheurt, waar vreeselijke rampen plaats vinden, waar een vorstelijk feest gevierd wordt, waar opstand heerscht, victorie of verslagenheid, waar nieuws valt te beleven, waar en hoe dan ook, daar snellen zij aan, daar staan zij in het voorste gelid, daar stellen zij hun lichtgevoelige en acoustisch afgestemde apparaten op en zien en luisteren toe. Midden in den brandenden tijd dien wij beleven, blijven wij onze reportage verlangen en de koeiers en coureurs van eertijds zijn nog steeds bereid, daaraan te voldoen met „famous rides“!

De klapstoel-fabrikanten brengen steeds molliger modellen uit, waarin wij prinsheerlijk plaatsnemen, om het wereldschokkende nieuws in te drinken, om behagelijk te kijken naar de catastrofen die over ons worden uitgestort. Onze subtiële aandacht voor die plaatjes, deze levende beelden, zo near and yet so far, zoo authentiek en zoo..... onschadelijk voor de belangstellende of verveelde toeschouwers, is niet alles. Dit nieuws moet aan de bron geput worden. De cameraman, de filmoperateurs moeten hun hachje wagen, moeten naar de frontlinies, om het nieuws op te sporen, daar, waar het te vinden is, moeten elk gevaar, dat menigvuldig en afdoende is, gaan zoeken. Op Kreta met de Venelizen, in Abyssinië bij den Negus, of aan het Graziani-front, in het Verre Oosten bij Poe-ji of Tsjiang Kai-shek, in Spanje bij de Rooden of Witten..... op de brandputten, in de vuurhaarden, de kernpunten, de slagvelden,

de booze oorden..... daar is hun terrein en zij tijgen er altijd maar weer heen met hun teere en fijnbewerkte instrumenten, hun allerfijnest gelespen lenzen en hun zoo gevoelige foto-electrische cel. Hun durf, hun doodsverachting, ook hun plichtsgevoel en hun ingeschapen avonturiersgeest, hun mentaliteit van 't Vreemdelingenlegioen noopt hen er toe, rond te zwalken, zich dagelijks aflagen met douane- en paspoortformaliteiten en kennis vergarend nopens het juiste dekking zoeken bij luchtaanvallen en het vlieden van duizend autoriteiten.

Zij zijn paraat, zij wagen zich, zij stellen zich bloot, zij sluipen naar voren, zij zijn erbij!

Koning Alexander wordt in Marseille's straten vermoord en zijn gruwelijk sterven wordt prompt gefilmd, evenals de volkswoede, die zoowel moordenaar als omstanders molesteert. Het Alcazar wordt opgeblazen en de wereld rondom sidert en trilt op haar grondvesten. Barricaden worden opgeworpen, troepen rukken aan..... weer strijden Mooren met Iberiers — als voor zooveel eeuwen terug — man tegen man, mes tegen mes, het eeuwige treurspel..... het wordt thans gefilmd, geregistreerd door de mechanische waarachtigheid van de camera.....

Het nieuws, zoowel als de berichtgeving worden hierdoor naar volkomen nieuwe proporties verheven. Hierin komt een deels een onwezenlijk element. Wat zijn wij eigenlijk voor menschen, die per „Fox Movietone News“ kennis nemen van dood en vernieling elders, die comfortabel op een stoel gaan zitten staren naar de schaduwen onzer evenaasten, als zij e'kaar den hals afsnijden, of vergiften met gas —? Een deels ligt hierin wel iets diep afgrijpselijks!.....

Anderdeels is deze registratie niet zoo cynisch en ellendig als de tijdgenoot zal meenen. Per saldo is het filmjournaal de objectieve spiegel! Het is de geschiedenis van een eeuw, de twintigste van Chr. Het is de klare koude constatie, de berichtgeving, die de bewuste episode telkenmaal weer reproduceert en ons voor oogen stelt, hoe wij zijn. Het is niet zonder invloed. Dit is een proces, dat niet zonder gevolg zal kunnen blijven. Het is een goed werk en het opent ons aller oogen voor onszelf. En onbewust van dit vaststaande feit, weinig of niets vermoedend van hun roeping, met de blindheid, die zoo kenmerkend kan zijn voor pioniers, doen de journaal-operateurs hun werk, worden zij weggeschoten achter hun apparaten, als thans reeds in een reeks van gevallen is geschied. Zij hebben het hard, deze News-reel-men! Zij trotseeren ontberingen, arrestaties, lijfsgeweld, levensgevaar. Dik-

wijls worden zij vermist, zijn zij spoorloos verdwenen, vindt men hen terug: sheel-shocked of jammerlijk omgekomen, gesneeuwd of vermoord, verminkt of geestelijk gebroken. Zooals men oudtijds aan den rand van den weg het razend paard kon vinden en den koerier met een gebroken nek.....

Zeker: deze categorie, deze menschensoort, deze varieteit zoekt het gevaar. Zij slaat waarschuwingen in den wind, zij overtreedt instructies, zij laat het er op aankomen, zij gokt in een bijgeloofig zelfvertrouwen..... Alle om beelden te kunnen opvangen in hun camera's, om belichte film te kunnen versturen, om de schim van een oorlog te kunnen laten zien aan het achterland, om te kunnen toonen: zoo is het, dit alles, zoo strijdt men thans in Spanje, zoo kan het gaan met ons, met u, met ieder.....

Elken dag melden deze vooruitgeschoven posten, deze mannen-in-de-branding hun nieuws. De Italiaan Vallani tijgt met de Nationalisten naar Irun, De Belg De Witt is bij de Regeeringstroepen en weet er beelden te filmen, die nooit tevoren op het projectiedoek vielen. Het hoofdkwartier van al de Fox-menschen, die door Europa verzwalken, is te Parijs gevestigd. En wacht maar trouw de telegrammen op. „Film de opmarsch Talavera“, „Film de val Oviedo“, „Film de dit en dat“..... Ander contact bestaat niet. De belichte filmrollen verschijnen, om gecopieerd, gemonteerd, geredigeerd te worden. De directie weet niet, waar de operateurs rondwalen. Maar de buit komt binnen, hoe dan ook. En deze journaals hebben hun missie. Hun invloed. Hun taak. Zij rijpen ons langzaam voor betere tijden!.....

Elken Vrijdag verschijnt het nieuwe filmjournaal, dat naar alle bioscopen gaat. Maar daarnaast verschijnen — steeds meer en steeds beter — de geheel en al aan dit nieuws gewijde theaters, de Cineacs en de Filacs. Dit zijn de allernieuwste burchten van het nieuws en zij draaiden den ganschen dag door. De menschheid wordt wel op de hoogte gesteld van 's werelds eeuwige variatie aan leed, vreugde en kwaad.....

Is het toeval, wanneer aan den naam van zulk een filmnieuws-theater die van een krant verbonden wordt? Is het toeval, wanneer scheepvaartmaatschappijen, hun geld steken in transatlantische luchtlijnen? Is het toeval, wanneer het oude en brug zoekt naar het nieuwe? De Cineacs doen opgeld! Zij verslinden nieuws en op dit oogenblik weet men hen nog slechts te voeden met de eenheidsprijzen, welke elken bioscoop worden toegediend. Men ziet in zulk een nieuws-zaal meer. Men ziet er echter geenszins beter! Het filmnieuws kent

nog geen differentiatie, integendeel, de cameramen krijgen strenge instructies nopens hun tactiek, men poogt hun werk te uniformeren. Hoelang echter zal dit duren? Ten slotte volgen toch selectie, specialisatie, individualiteit.

Inmiddels hebben wij ons rekenschap af te leggen over een heel voornaam ding, dat door de meesten onzer over het hoofd wordt gezien. De pers is in de democratisch geregeerde landen vrij en het ingrijpen door de Overheid is repressief. Dat het krantendom op weg is, zichzelf gelijk te schakelen (niet boven-, maar van onderaf!) en dat de schijnbare tegenstelling de felle partijbladen in wezen een vinnige gelijkheid beduidt, heeft hiermee niets te maken. In West-Europa is het niet te voorzien, dat de Koningin de Aarde welvra zou worden gemulkoörd. En wie een voorstel daartoe zou doen, wie pleiten ging voor een censuur, zou de publieke opinie tegen zich verkrijgen en leeren beseffen, hoe men spontaan in het geweer kwam voor een oud en zeer bemind recht.

Maar wie inziet, dat radio en film heel mooi op weg zijn, om het gemechaniseerde nieuws te distribueren, ten koste der verouderende krant, die moet daarbij beseffen, dat zij wel onder censuur staan, ook al verzacht men die zuivere benaming door deze instanties respectievelijk „Radioraad“ en „Filmkeuring“ te noemen. Ergo: de toekomstige nieuws-distributie staat wel degelijk onder censuur en..... geen mensch maakt er zich druk over. Het wordt niet beseft en als een beperking der vrijheid gevoeld.

Hierboven was sprake van den gefilmde koningsmoord, een der gruwelijkste opnamen ooit gedaan, een schokkend en ellendig oogenblik voor elken toeschouwer. Mag het dan al waar zijn, dat hier iets unieks is bereikt: het filmen van een zieltoegenden medemens, dit unicum is van een aard, dat wij niet kunnen dulden, dat het ons „gepresenteerd“ wordt, met willekeurig ander nieuws, om onzen hang naar weten tot in deze mate te voeden. En het kan zijn, dat een lezer dezer regelen hieruit concludeert: Het is dus wel heel goed, heel nuttig, heel noodzakelijk, dat er een toezicht is om zulke schrikbeelden te weren, om den ellendigen schok, welke zulk een opname geeft, te voorkomen.....

Maar zou onze Overheid in de uitgebreidheid harer instanties niet een reeks van mogelijkheden rijk zijn, waarlangs de wering van zulk een exceptioneel geval geschieden kan? Bijvoorbeeld via onze Burgemeesters zou dit uitvoerbaar zijn en de instandhouding van een afzonderlijk apparaat voor dezen persbreidel (want daarop komt het

toch per saldo neer!) is niet onbedenklijk.

Want het filmmappaaraat en de radioreportage maken, dat wij onzen tijd beleven; wij wonen het bij, dat de Abessijnen worden verslagen, dat Spanje zichzelf vernietigt en al wat verder op 's werelds navrante agenda wordt geplaatst. De journalisten van het levende beeld..... welk een bijzonder vak is dat! Welk vreemde en moeilijke eischen komen kijken, om een Fox-Moviete-Newsman te zijn! Terwijl de dagbladjournalisten — voor zover niet uitgeschakeld door de persbureaux — zich geveild voelen, een voldoening ondergaan, wij een bijzondere leerstoel aan een onzer Universiteiten wordt gesticht, terwijl zij een gevoel van gerechtvaardigden trots koesteren, omdat hun eens zoo verguisdmetier thans erkend wordt als intellectueel belangrijk..... terwijl zij vergeten, hoe zij daarbij hun rol als middelbaar zullen verliezen, overloopen naar het kamp der gestudeerden, die noodzakelijkerwijs het onontbeerlijk contact verliezen met de massa voor wie zij moeten schrijven..... terwijl dit proces mede arbeid aan de terzijdestelling van de krant als het belangrijkste nieuwsorgaan..... komen de nieuwelingen van onderop om den fakkel over te nemen en de verspreiding van het nieuws op hun beurt en op hun wijze te bezorgen. Van hun geestkracht, hun paraten moed, hun nimmer slapende vitaliteit wordt het uiterste gevraagd. Alle verfijning, alle eruditie, alle beeldende prachtlevendheid is hen (vooralsnog) ten eenenmale vreemd. Dat zijn de zweepende factoren eener nog verwijderde toekomst.

Maar de ridders van het eeuwig geldige paspoort, de zwervende, voortjakkende cosmopolieten, de eindeloze muntwisselaars, talenkenners, mecaniciens, brutaal en bescheiden terzelfder tijd, dapper en voorzichtig, royaal en zuinig, handig en beminnelijk, de internationale journaalopera-teurs, zonder familielevens, voortsnellend over de

oneindige straatwegen, zich een weg banend door ontoegankelijk terrein..... zij zijn er reeds en zij hebben het Heden veroverd ten bate van den komende tijd.

Want..... wij rekenen op hen! Er is immers reeds een stilzwijgende afspraak, dat wat ook geschieden moge, in Wladiwostok, in Siam, Ecuador, Tel Aviv, Amsterdam, Zanzibar, of Vuurland..... dat het komende Vrijdag in het nieuwe jaartal zal zitten. De tijd, dat men slechts geamuseerd of verveeld keek naar het druk beweg van poppetjes, die „ergens” een doodwillekeurigen voetbalwedstrijd speelden, parade hielden, of een brandje bluschten, is voorbij. Het filmnieuws is factor geworden, ingeschakeld in het groote geheel en zijn plaats daarin groeit met den dag.

De geschiedenis van het nieuws is de geschiedenis van de menschheid zelf, zoals deze voortkroop door eeuwen, tijdperken, civilisaties en chaotische perioden. Het is de geschiedenis van 's werelds ruw geweld, van haar hartstochtelijkste en teederste oogenblikken — dit moeten wij erkennen, want al het barbaarendom en al het heroische, al het subtile, al het stil-verzwegen, liefderijke en al wat aan uiterste en aan excess grenzende schitterende wilskracht zich laat denken..... is reeds te vinden in dat eene: de strijd om het Toledoansche Alcazar.

De geperfectioneerde nieuwsdienst wordt gedachteloos aanvaard. Maar zij, die dezen dienst verzorgen, die Keizers, Koningen en priesters, rebellen, dictatoren, rampzaligen te woord staan, voor hun lenzen slapen en filmen..... Zij leven intens. Zij schrijven de kroniek dezer eeuw, zij brengen cinematografisch verslag uit aan de volkeren der aarde. Zij reconstrueeren niet, maar betrappen en bewaren het actueele beeld voor de toekomst. En dit is per saldo indrukwekkend.....

Deterding, Petroleumstrategie.

Wie een inzicht wenscht te krijgen in petroleumstrategie, doet het verstandigst zich te verdiepen in de levensgeschiedenis van sir Henri W. A. Deterding en diens in Nederland geboren en in Engeland getogen Combinatie Koninklijke Petroleum-Shell. De thans 68 jaar oude dictator der Royal Dutch-Shell immers is de grootste figuur uit de petroleumindustrie van onzen tijd. Ofschoon

een der welwillendste zaken'eiders, is hij behept met een echt-Nederlandsche koppigheid, een mate van schrandereheid, die hij wellicht aan zijn jarenlang verblijf in het Verre Oosten heeft te danken en een heldhaftigen ondernemingsgeest, dien een slechts bij hooge uitzondering aantreft. Van zijn bureau in St. Helena's Court te Londen uit bestuurt hij de Royal Dutch-Shell zooveel mogelijk

alleen, althans voorzoo veel zulk een omvangrijk bouwwerk als dit internationale petroleumconcern alleenheerschappij mogelijk doet zijn. Is de man, die aan het hoofd ervan staat, een strateeg van het formaat van sir Henri Deterding, dan valt zulk een autocratie inderdaad zeer ver te benaderen.

Wij zullen niet in details de ontwikkelingsgeschiedenis van zijn maatschappij nagaan, doch volstaan met erop te wijzen, dat sir Henri, na negen jaar de leiding te hebben gehad, omstreeks 1910 tot den voornaamsten petroleumleverancier van het Europeesche vasteland en Groot-Brittannië was geworden, terwijl hij in de landen van het Oosten in een gelijk opgaanden wedstrijd met John D. Rockefeller's Standard Oil was gewikkeld. In twee van de drie grootste petroleummarkten ter wereld had de Shell derhalve reeds vasten voet gekregen. De derde, de markt der Vereenigde Staten, was sedert een reeks van jaren door Rockefeller dermate ge„Standardiseerd, dat er voor hem weinig aanleiding bestond, bevreesd te zijn voor eenige concurrentie van den kant van zijn eigen landslieden, laat staan van de zijde van buitenlanders.

In 1911 echter werd aan de door Rockefeller gekoesterde verwachtingen een ernstige schok toegebracht, doordat hij zijn Standard Oil Trust op last van het Amerikaansche Hooggerechthof moest ontbinden, aangezien dit opperste rechtscollege der Vereenigde Staten in hoogste instantie had beslist, dat de combinatie tegen de anti-trustwetgeving indruischte. In de erop volgende jaren kwam het ook op deze derde en laatste petroleummarkt toe een strijd, die wat de stoutmoedigheid aangaat, waarmee hij werd gevoerd, alles in de schaduw stelt, wat tot dusver in de geschiedenis der petroleumstrategie te zien is gegeven. Ondanks het feit, dat sir Henri pas twintig jaar geleden de zaak aanpakte en ongeacht de verwoede tegen hem gerichtte concurrentie en propaganda, heeft hij zijn combinatie Royal Dutch-Shell dwars door het geheele gebied der Vereenigde Staten geleid. In een land, dat 70% der wereldproductie levert en waar het verbruik enzelfde of wellicht nog hooger percentage bereikt, heeft hij van het uiterste Oosten vasten voet weten te krijgen. Merkwaardig is, dat hij deze zgn. invasie uitsluitend met behulp van Amerikaansch geld tot stand heeft gebracht; immers een bedrag van \$ 225.000.000 werd door burgers der Vereenigde Staten in sir Henri's ondernemingen gestoken.

Pas toen de zaak reeds geheel beklonken was, zag het groote publiek in, welk wonder zich had

voltrokken. Het was in 1915, dat de Shell Company of California werd opgericht; doel der onderneming was de productie, raffinage en verkoop van Californische petroleum. In 1917 verwierf zij de controle over de Roxana Corporation. In 1919 kwam de oprichting tot stand van de Union Oil Company of Delaware, die groote belangen in een aantal productiemaatschappijen in Californië en de staten van het Midden-Westen verwierf. Drie jaar later verkreeg de Royal Dutch-Shell de controle over de Union Oil Company en werd als consequentie hiervan de oprichting voltrokken van de Shell Union Oil Corporation, zijnde een samenvoeging in een maatschappij van de geheele productie, de raffinage, het buitensysteem en de verkoopfaciliteiten, waarover tot dusver de Royal Dutch-Shell en de Union Oil Company in Californië en het Midden-Westen gezamenlijk de beschikking hadden gehad. De bezittingen der nieuwe Shell Union — is feitelijk de „Shell der Vereenigde Staten" had kunnen heeten — werden geraamd op een waarde van \$ 198.566.540, exclusief reserves en boorekening, die tezamen nog eens voor \$ 45.446.741 te boek stonden.

Van dat oogenschijnlijk zag de Shell zich genoodzaakt het hoofd te bieden aan vijandelijke gevoelens, die zich van de zijde der concurrentie, van de regering en het publiek deden gelden. In 1923 werd door den toenmaligen minister van Binnenlandsche Zaken Albert Bacon Fall een aantal pachtcontracten ongeldig verklaard, door de Roxana gesloten voor terreinen in den staat Oklahoma, welke aan Indianen toebehoorden. Volgens den gencemden minister waren deze overeenkomsten in strijd met de Amerikaansche Mijnewet van 1920 welke verbiedt, aan de overheid toebehoorende terreinen te verpachten aan door buitenlanders gecontroleerde maatschappijen, wanneer de regeringen der landen, waartoe de betreffende vreemdelingen behooren, den Amerikanen dezelfde privileges ontzeggen. (Later werd deze uitspraak door minister Hubert onjuist verklaard, daar het aan Indianen toebehoorende land als particulier en niet als overheidsbezit diende te worden beschouwd.)

Fall echter zette zijn campagne voort, ook toen hij reeds geen minister meer was. Hij trok van leer tegen de Shell en beschuldigde de maatschappij ervan, deel uit te maken van een internationale actie, welke ten doel zou hebben, de Vereenigde Staten te berooven van hun petroleumrijkdommen. Ter staving van zijn beweringen haalde hij o.m. zelfs een uitlating aan, die Deterding zelf zich in 1914 zou hebben ontvallen: „Nog tien jaar en ik heb

de controle veroverd over de petroleum van heel de wereld!"

Deterding echter liet zich niet intimideeren door Fall's protesten, evenmin als door het spektakel, dat opstak als gevolg van de door de Shell in het werk gestelde pogingen, een doorslaggevend belang te verkrijgen bij de Union Oil Company of California, van welker kapitaal zij reeds 26% in haar bezit had gebracht, toen zij de Union Oil of Delaware in zich opnam. Toen bleek, dat de aandeelhouders gemeene zaak tegen hem maakten, verkocht Deterding zijn 26% omvattend belang aan de bankiers Dillon, Read & Co. Als antwoord op het overwinningstribuut der vijandelijke meute gaf de president der Shell Union, J. C. van Eck, koeltjes te verstaan, dat zijn maatschappij het bedoelde belang niet noodig had, aangezien zij reeds over een prachtige organisatie in Californië beschikte. Bovendien verluide bij geruchte, dat de Shell op deze transactie van \$ 30.000.000 een winst \$ 6.000.000 had gemaakt.

Onverstoorbaar bleef Deterding zijns weegs gaan, voortdurend zijn positie in het Westen en Midden-Westen der Vereenigde Staten versterkend. In 1928 had hij het al zoover gebracht, dat de Shell in elk belangrijk petroleumgebied was doorgedrongen, terwijl zij eveneens in Venezuela vasten voet had weten te krijgen.

Van de diverse terreinen uit werd de productie naar acht, op strategische punten gebouwde raffinaderijen getransporteerd, die op haar beurt niet minder dan 12.000 benzinepompen in het Westen der Vereenigde Staten bedienden en 15.000 in het Midden-Westen.

Het eenige deel der straten, waar sir Henri toen nog niet was doorgedrongen, was het kustgebied van den Atlantischen Oceaan en ook deze penetratie verwezenlijkte hij in 1929 door de oprichting van de Shell Eastern Products Inc., welke over een totaal bedrijfskapitaal van \$ 170.000.000 beschikte. In drie jaar tijds werden in de Oostelijke staten 11.250 benzinepompen opgericht.

Voorloopig blijkt dit de laatste etappe te zijn geweest in den gestadigen opmarsch der Shell naar het Oosten, ondernomen in een tijd van snel groeiend verbruik, overvloedig geld en groote industriële expansie.

Sterker dan haar oude concurrentie, de Standard Oil, heeft de Shell de gevolgen der crisis aan den lijve moeten gevoelen. Haar kleinhandelsorganisatie gaf over 1930 een verlies te zien van \$ 5.095.574 en over 1931 een verlies van \$ 27.008.310. Deze cijfers zijn te wesprekender, wanneer men bedenkt, dat de Standard Oil Company of Indiana over 1931 toch altijd nog een nettowinst van \$ 17.596.396 kon boeken, ofschoon over 1930 de nettowinst nog \$ 46.371.438 had bedragen. Terwijl dus de Standard Oil haar winst met 26% zag slinken, had de Shell een stijging van haar verliescijfer met niet minder dan 400% te verduren.

Maar Deterding kan zich permitteeren, zelfs dergelijke geweldige verliezen met gelijkmoedigheid te dragen, zoolang hij slechts den blik gevestigd houdt op het einddoel, dat hem voor oogen zweeft. En wat de vrees betreft, door sommigen in de Vereenigde Staten gekoesterd, dat de penetratie door de Shell een bedreiging vormt, zulk een vrees is ongegrond. Niemand kan toch logischerwijs meenen, dat de Shell ooit in staat zou zijn — of zooiets ooit zou hebben gehoopt — een geweldig inheemsch concern als de Standard Oil uit het eigen land te verdringen. Van dengeen die zich in de geschiedenis der Shell verdiept, zijn de oogmerken van haar indringing in Amerika duidelijk. De Shell is te allen tijde een der grootste van 's werelds groote ondernemingen geweest. Wil zij dit blijven, dan moet zij ook van de grootste kansen gebruik maken en de petroleummarkt der Vereenigde Staten biedt haar zu'k een kans. Derhalve is de Shell verplicht, zich een stevige positie in Amerika te veroveren en hierin is zij, ondanks de bovenvermelde verliezen, geslaagd. In December 1931 bezaten de activa der Shell Union een nettowaarde van \$ 306.597.786, na reserveeringen ten beloope van \$ 266.047.549. In de lijst der ongeraffineerde petroleum produceerende maatschappijen in de Vereenigde Staten neemt zij de vijfde plaats in. Buisleidingen tot een totale lengte van 6120 km verbinden haar productieterreinen met haar raffinaderijen, waarvan er zich vier in Californië een in Texas, een in Louisiana, een in Kansas, een in Illinois en een in Indiana bevinden. Omstreeks 30.000 benzinepompen, over alle staten der Unie verspreid, zorgen ervoor, dat de

productie tenslotte aan den man wordt gebracht. Slechts een andere maaschappij, de Texas Corporation, beschikt eveneens over een zich over alle staten uitstrekkend systeem van benzinepompen.

Over het eerste halfjaar van 1932 bedroeg het nettoverlies der Shell Union \$ 2.935.427 tegen een nettoverlies van \$ 20.959.507, dat in de eerste zes maanden van 1931 werd geleden. Evenals een legeraanvoerder zich de handen kan wrijven, wanneer een veldslag hem minder mannen heeft gekost, dan hij had gedacht, kan ook sir Henri tevreden zijn. Zijn positie in de Vereenigde Staten

werd ingeschikt en zij zal hem wellicht spoedig voordeelen inbrengen. Het succes van zijn strategisch beleid zal vermoedelijk niet afhangen van speciale eigenaardigheden, die de organisatie der Shell aankleven, doch van de ontwikkeling, die de industrie in het algemeen te zien zal geven. Want dat zoowel de deugden als de gebreken bij de Shell duidelijk aan den dag treden, kan geen verwondering wekken, wanneer men bedenkt, dat men te doen heeft met een der grootste petroleumondernemingen ter wereld.

Het Panama - Kanaal.

Zoals alle groote kanalen heeft ook het Panama-kanaal zijn bewogen voorgeschiedenis en dateert 't denkbeeld ervan reeds uit de grijze oudheid.

Het plan om het Suezkanaal te bouwen bijvoorbeeld werd reeds opgevat door Ramses II, terwijl ook Necho (600 v. Chr.) met het graven ervan is bezig geweest. Toch werd het 1869 voordat 't moderne, door De Lesseps gebouwde Suezkanaal geopend kon worden.

Keizer Nero droomde reeds van een kanaal van Morea naar het Grieksche vasteland, dwars door de historische rotsen van de landlengte van Gorinthe heen. Nero nam de uitvoering van deze doorbraak ook werkelijk ter hand, maar moest 't plan na een moeizamen arbeid laten steken en eerst in 1893 kwam dit slechts zes en een halven kilometer lange kanaal gereed!

Het denkbeeld om het Panamakanaal te graven dateert reeds uit den tijd van Columbus. Toen deze wereldberoemde ontdekkingsreiziger de Atlantische wateren doorkruiste was hij eigenlijk op zoek naar een westelijke doorvaart van Europa naar China. Het was met den grootsten tegenzin en slechts na velen, zwaren arbeid, dat de ontdekkingsreizigers, die Columbus volgden, moesten erkennen dat het Amerikaansche vasteland een ondoorkomelijke hindernis vormde voor een kortere route, zooals zij meenden, naar China. Het denkbeeld om een kanaal door deze hindernis te bou-

wen werd in 1550 voor 't eerst gepubliceerd door den Portugeeschen zeevaarder Antonio Calvano. Het is wel opmerkelijk, dat hij Tehuantepec, Nicaragua of Panama als de meest geschikte punten aanwees. In 1551 legde de Spaansche geschiedvorscher F. L. de Gomara aan Philips II een plan voor om 't kanaal te bouwen, doch 't werd afgewezen door het Spaansche gouvernement.

Met uitzondering van William Paterson, die in 1698 opnieuw een bouwplan ontwierp, hield zich voor 1771 niemand met 't graven van 't landengtekanaal bezig. In 1771 liet 't Spaansche gouvernement opmetingen verrichten in Tehuantepec, maar omdat men daar op te groote bodem-moeilijkheden stuitte, brak men deze opmetingen af en liet de blikken vallen op Nicaragua. Politieke verwickelingen in Europa deden Spanje echter van verdere plannen afzien en eerst na 1823, toen de republieken van centraal-Amerika hun onafhankelijkheid hadden behaald, kregen de kanaalplannen een algemeen groeiende interesse. Aannoudend werden van verschillende kanten pogingen in 't werk gesteld de concessies tot 't bouwen van 't landengtekanaal te verkrijgen, doch deze pogingen stuitten meestal op politieke bezwaren af, totdat de Vereenigde Staen zich ervoor begonnen te interesseeren. Achter de schermen werd een breed politiek spel afgespeeld. Panama en Nicaragua strenden beide om 't voorrecht het kanaal door hun grondgebied te krijgen en de strijd werd met

alle mogelijke middelen gevoerd.

Engeland, dat de maritieme beteekenis van 't kanaal in oorlogstijd niet onderschatte, mengde zich van meet af aan in het spel en wist gedaan te krijgen, dat in 1850 de Clayton-Bulwer-overeenkomst tot stand kwam, waarin de Vereenigde Staten garandeerden, dat 't kanaal, hetzij het door Nicaragua, hetzij door Panama gelegd werd, een neutraal vaarwater zou zijn, door schepen van verschillende nationaliteit te bevaren.

Intuschen werd er door de ingenieurs een verwoede strijd gevoerd over het probleem of het kanaal al of niet van sluizen moest worden voorzien.

In 1879 werd te Parijs onder leiding van De Lesseps, den bouwer van 't Suez-kanaal, een internationaal congres belegd, waaraan gedelegeerden van Engeland, Duitschland, de Vereenigde Staten, maar voornamelijk Frankrijk deelnamen. Na een zitting van twee weken sprak het congres zich uit voor een sluisenkanaal, terwijl Panama als de meestgeschikte streek gekozen werd.

Men richtte de Panamakanaal-Compagnie op, waarvan De Lesseps president werd. Deze raamde de bouwkosten op 658.000.000 francs en berekende dat men voor de uitvoering ervan acht jaren zou noodig hebben.

In 1881 begon men met de werkzaamheden, maar spoedig bleek dat men de moeilijkheden had onderschat; men kreeg gebrek aan geld, er werd geknoeid met de aandelen, hetgeen leidde tot 't beruchte Panama-proces, het grootste financieele schandaal, dat men ooit gekend had. Behalve financieele knoeierijen kwamen er ook politieke schandalen aan 't licht en De Lesseps moest 't werk staken en zag den roem, dien hij met 't bouwen van 't Suezkanaal behaald had, als sneeuw voor de zon smelten.

De verwickelingen en de strijd tusschen de verschillende belanghebbenden begonnen nu weer op nieuw, met 'n eindelooze opeenvolgende reeks van nieuwe maatschappijen en nieuwe conferenties, totdat de Vereenigde Staten in 1904 resoluut ingrepen en de Panamakanaalplannen afmaakten.

In 1903 had Panama zich na een revolutie onafhankelijk gemaakt en verleende de Vereenigde Staten de bouw concessies en tevens de soevereini-

teit over een strook grondgebied aan weerszijden van het kanaal. De plannen werden geheel gewijzigd, er werd een goede gezondheidsdienst georganiseerd, daar De Lesseps geweldig met moeraskortsers en groote sterfte onder de arbeiders had te kampen gehad. In 1907 werd het werk met groote energie aangepakt en het kwam in 1914 onder leiding van generaal-majoor Goethals klaar.

Het Panamakanaal, nog steeds het grootste landengtekanaal ter wereld, is van kust tot kust ongeveer 65 km lang. Het loopt niet, zooals algemeen wordt aangenomen, van Oost naar West in rechte lijn door de landengte heen, maar het strekt zich van de Limon-baai eerst in Zuidelijke richting uit tot aan de Gatun-sluizen en loopt vandaar in Zuid-Oostelijke richting naar de Panamabai aan de Pacific-zijde.

Er liggen zes paar sluizen in het kanaal. Zij zijn alle dubbel en de sluis kamers waren in den tijd, dat zij werden gebouwd, de grootste der wereld, namelijk 335 meter lang en 37 meter breed binnenmaats (de in 1929 te IJmuiden gereed gekomen ingangssluis van 't Noordzeekanaal is binnenmaats 437 meter lang en 55 meter breed). De sluis kamers van 't Panamakanaal kunnen in ongeveer vijftien minuten worden gevuld of geleidigd. De schepen mogen niet op eigen kracht door de sluizen varen, maar moeten zich laten sleepen door de electriche locomotieven, die op speciale rails over de damwanden loopen.

De electriche energie voor deze locomotieven, voor 't openen en sluiten der sluisdeuren en voor alle verdere accommodaties langs de geheele lengte van het kanaal wordt geleverd door de groote electriche centrale, die bij den Gatunstuwdam, het hoogste punt van 't kanaal, is gebouwd.

Het kanaal wordt langs de geheele lengte door Amerikaansche ambtenaren gecontroleerd en bewaakt. Het is 'n militaire zone en niemand mag zich daar zonder speciale vergunning vestigen of ophouden.

Aan de beide zee-ingangen van 't Panamakanaal zijn sterke fortificaties gebouwd, terwijl ook de sluizen door speciale troepen dag en nacht bewaakt worden. De totale militaire „bezetting" van 't Panamakanaal bedraagt 10.000 manschappen!

De bouw van het Panamakanaal heet de

Vereenigde Staten ongeveer 910.000.000 gulden gekost. De opbrengst er van bleef lang beneden de verwachtingen, hoewel den laatsten tijd daarin verandering is gekomen en 't Panamakanaal nu even druk bevaren wordt als 't Suezkanaal.

Enkele vooruitstrevende Amerikanen meenden zelfs ernstig, dat een vergrooting van 't Panamakanaal onder 't oog moest worden gezien, alsmede de bouw van nog meer sluizen en de voorziening van nog meer watertoevoer.

De regering der Vereenigde Staten heeft

goedgevonden, dat een commissie 't vroegere ontwerp van 'n landengtekanaal door Nicaragua als 'n nieuwe verbinding tusschen den Stillen en den Atlantischen Oceaan in studie zou nemen, daar 'n vergrooting van 't Panamakanaal op enorme moeilijkheden en reusachtigen uitgaven zou stulten.

Maar alvorens dit plan tot werkelijkheid gaat worden, zal er nog heel wat water door..... 't Panamakanaal gaan!

Bankpapier met Verrassingen.

Het is bekend, dat de Bank of England er binnen haar muren een museum op nahoudt. Geen wonderlijker collectie geld vindt men op de wereld bij elkaar dan in dit museum. Want niet alleen bevat het waardepapieren en muntstukken van alle volken en uit alle tijden, maar ook wat men zou kunnen noemen: geld met een geschiedenis. Interessant is b. v. het bankbiljet van vijf pond uit het midden der vorige eeuw, dat een Engelsch kapitein te Kaapstad in ontvangst nam. Het kostbare velletje papier was bedekt met allerlei heel kleine, zoo goed als onleesbare lettertjes. De kapitein nam zich de moeite, met een loup gewapend, en vooral gewapend met een heele dosis geduld, al dat gekrabbel op zijn vijf pondsbankbiljet te ontcijferen. Toen bleek hem, dat die minuscule teekentjes, die het meest hadden van barstjes in een of ander oud porselein, alle tezamen een mededeeling bevatten, met een heel dunne pen opgeschreven door een matroos, die daarin verklaarde, op een bepaald oogenblik, zes jaar te voren, door een Noord-Afrikaansch koninkje te zijn gevangen genomen. De man verzocht, zijn familie te waarschuwen. Zes jaren ging het bankbiljet van hand tot hand, maar niemand had zich de moeite genomen, al die teekentjes te ontcijferen, men had alleen aandacht gehad voor het „geld“. Toen de kapitein uit de Kaapkolonie terugkwam in Engeland, haaste hij zich aan de familie van den matroos een bezoek te brengen. Bovendien waarschuwde hij de Engelsche autoriteit

ten. Nog slechts enkele maanden, en de — sinds reeds zoo lang! — als „vermist“ te boek staande Engelschman kreeg zijn vrijheid terug. Het bankbiljet had dus niet voor niets uit het negerkoninkrijkje in Noord-Afrika de lange reis naar Kaapstad en den Tafelberg volbracht.

In het museum te Londen blijkt het geld niet alleen gebruikt te zijn als afroeper van Jobstlijdingen, maar ook als met literaire bloemenversierde wagen van Cupido. Het museum bevat honderden bankbiljetten met hartekreten van allerlei aard er op. Natuurlijk bestaan die getuigenissen dikwijls alleen uit den naam van de aangebedene, of zelfs uit een letter, maar dan met een hart er omheen geteekend, zooals de wandelaar door bosschen en parken die in de zachte bast der beuken vindt ingesnedden. Maar een beuk schijnt op het eerste gezicht een veel gevoeliger voortbrengsel der schepping dan een bankbiljet, zelfs als het komt van de Bank of England. Een bankbiljet met namen er op, zelfs namen van verliefden, blijft toch altijd iets houden van een visitekaartje van Mammon, en het is in verband dan ook begrijpelijk dat rijke aanbidders er altijd voor hebben gezorgd, de namen der door hen bewonderde schoonen op biljetten van hooge waarde te zetten; op die van honderd pond vindt men met name liefdesbetuigingen van mannen, die in alle opzichten in hun tijd „een goede partij“ zijn geweest. Maar gelukkig kent de liefde in haar uitgingen een financieel gemiddelde. De meeste be-

tuigingen van eeuwige liefde vindt men op bankbiljetten van tien pond neergeschreven. Dat is liefde op een dergelijken grondslag! De mannen, die bankbiljetten van deze waarde als voertuig hebben gebruikt van hun openbare liefdesbetuigingen, zullen zeer waarschijnlijk gelukkige echtgenooten zijn geworden, immers, zij hebben reeds van den beginne af hun bruid een al te goedkoope behandeling bespaard, en zijn toch ook weer niet achteloos omgegaan met biljetten van al te indrukwekkende waarde.

In den der vitrines van het museum ligt een bankbiljet, waaraan een geschiedenis verbonden is — even eenvoudig als ongelooflijk, maar daarom juist laat men het biljet zien en zijn de gidsen er op uit, de waarheid van hetgeen ze er bij vertellen met krantenknipsels e.d. te staven. Het biljet was in het bezit van een romantisch jonkman in Birmingham, die, met zijn adres er bij, neerschreef, dat zijn vurige liefde niet beantwoord werd en dat hij ongelukkig was. Drie of vier jaar lang bleef het bankbiljet in omloop, zonder dat men op de klacht reageerde dan door — misschien te glimlachen. Maar niet alleen wonen in Birmingham romantische jonge mannen, in een villadorp in Worcestershire, woonde ook een rijke jonge weduwe, die meer om liefde schijnt te hebben gegeven dan om bankbiljetten. Zij verteederde zich tenminste over de klacht en stuurde het geld met een brief vol medegevoel „terug” aan den haar onbekenden heer in Birmingham, die daar zoo alleen zat tusschen de honderden schoorsteenpijpen en elektrische motoren van de groote fabriekstad. Volgens de gidsen, die het museum van de Bank of England den vreemdeling rondleiden, heeft de spontane daad der weduwe werkelijk tot een huwelijk geleid.

Het kleinste bankpapier, dat ooit in Engeland is uitgegeven, was een papier, betaalbaar aan toonder, van een penny. Misschien herinnert men zich uit de geschiedenis, dat in 1800 in Engeland het voornemen bestond, alle metalen geld door papier te vervangen. Dit plan is nooit tot uitvoering gekomen. De een penny-biljetten echter, die reeds gedrukt waren, zijn toch nog als curiosum hier en daar in omloop geweest, en zoo kwam het museum van de Bank of England ook aan een exemplaar. Een dergelijk museum kon dat bankbiljet niet mis-

sen als pendant van het bankbiljet van een miljoen pond, dat er ook te zien is.

Als u soms van plan was, het in verband met uw zorg voor een extra aangename ouden dag u toe te eigenen, zoo diene, dat er slechts vier van dergelijke biljetten gemaakt zijn, en dat men niet veel kans heeft het in te wisselen, zoolang men niet met de stukken bewijzen kan, er de eigenaar van te zijn. Een van de vier ligt dus te kijk onder de hoede van den conservator in het museum van Englands centrale bankinstelling. Een ander wordt bewaard in de safes van de firma Rothschild, Londensche tak. De beide andere zijn in handen gekomen van twee groote Engelsche financiers, die het evenals Rothschild aardig vinden, bij gelegenheid aan een of anderen kennis het bankbiljet — tijdelijk — ter hand te stellen.

Onder de voorwerpen, die in het museum bewaard worden, acht men een heele collectie vervalschingen niet het minst interessant. Men vindt ze in de afdeling fascimile's, en menig deskundig bezoeker heeft, als hij voor de vitrine stond, een vergrootglas te voorschijn gehaald en bespiedde daarmee, uiterst geïnteresseerd, de heel kleine kenmerken van de onechtheid. Een waarlijk zeer origineele vervalsching werd op een keer door den hoofdkassier van een Washingtonsche bank ontdekt. Toevallig had deze beambte eens een tien dollar-biljet in zijn handen, en daar hij op dat oogenblik niets te doen had, begon hij uit pure verveling den tekst op het blaadje geldswaardig papier te bekijken. Ineens hoorden de omstanders hem een kreet slaken. Hij keek nog eens, hij wreef zich de oogen uit, ja, het stond er heel duidelijk: „Dit geld is valsch”, las hij, „wie het aanneemt is een ezel”. Het stond vast, dat dit biljet reeds door vele handen gegaan was, voor het door den verbaasden hoofdkassier als valsch werd herkend. De politie werd erin gemengd en deze ontdekte na eenigen tijd, dat een kunstschilder, tevens graveur, de maker was geweest van dit..... kunst-bankbiljet. De man verdedigde zich met een glimlach, hij zei dat hij moeite genoeg had gehad het te maken en het gedaan had voor zijn eigen amusement; en men kon moeilijk anders doen dan hem gelooven; hij kwam er met een lichte straf af.....

Het Rijk Der Vrouw.

MARGARET BONDFIELD

Engeland's Eerste Vrouwelijke Minister.

door

Jo van Ammers-Kuller.

(Vervolg)

In de carrière van een bekend politicus of een groot sociaal werker is bijna altijd een curve aan te wijzen, zijn er sterk wisselende perioden van ups en downs. Maar Margaret Bondfield's levensweg toont een merkwaardig rustigen, zekeren opgang. Gelijkmatig breidt zich haar levenskring uit, logisch volgt de eene belangrijke functie uit de andere. Geen crisis, geen scherpe breuk in dit volle, rijke leven, geen snelle opzwaai, maar evenmin perioden van stilstand, of achteruitgang. Al-tijd, sinds haar eerste jaren als winkelmeisje, dacht en voelde zij als socialiste. Zij is het gebleven, overtuigder dan ooit in de moeilijke jaren van den oorlog en in de bittere ervaringen, die de vrede en de overwinning na 1918 voor Engeland brachten. Een week voor haar land in den oorlog werd betrokken, sprak ze op Trafalgar Square in een geestdriftige anti-oorlog-meeting. En zij behoorde, met Mac Donald, bij de kleine dappere groep, die den moed had gedurende de jaren van chauvinisme, patriotisme, angst en haat, vast te houden aan de gedachte van internationale broederschap. Het was een ontzaglijke moeilijke tijd voor ieder, die toen waagde openlijk „pacifist” te zijn. Zelfs oude, trouwe vrienden en partijgenooten werden vijanden; ook Maud Royden heeft die haat en verdachtmaking ondervonden en er mij bittere ervaringen van verhaald.

De vrouwen in Engeland hebben zich altijd voor politiek geïnteresseerd en ook in den tijd, toen er nog geen sprake was van haar eigen rechten op dit gebied, hielpen zij vol ijver en geestdrift mee om de candidatuurs van haar man, zoons of broers te propageeren. Toen Hollandsche vrouwen nog slechts uiterst zelden in het openbaar optraden en haar belangstelling in politiek even verdacht als gevaarlijk werd gevonden, spraken de Engelsche dames reeds dapper op verkiezingsmeetings en maakten zij in haar eigen kring ijverige stemming voor den een of anderen candidaat. En ik heb ervaren, dat thans elke Engelsche vrouw,

die op de een of andere wijze aan het sociale leven deelneemt (wel héél anders dan de Holland-schen) belangstelt in de politieke gebeurtenissen, welke dat leven beïnvloeden.

Bij elke verkiezingscampagne voor het Parlement (dat wil zeggen voor The House of Commons, het Lagerhuis) zijn alle kandidaten mitsgaders hun geheele familie ijverig in actie, zelfs in onze Hollandsche couranten kan men dan plaatjes zien van Lloyd George met een baby van een arbeidster in den arm, of van Baldwin, die helpt aan de kuip van een waschvrouw. In Engeland interesseert iedere man of vrouw zich tot opwindens toe over de resultaten van de verkiezingen, want voor den Engelschman is iedere strijd een soort van sport, waarbij hij met vreugde en belangstelling toeschouwt. Hij is evenzeer bereid zijn bijval aan den winnaar te geven als aan den verliezer, die zijn eched dapper weet te dragen en zich een „good loser” toont.

In 1918 werd Margaret Bondfield in de bestuursafdeeling van de socialistische partij gekozen. Ze was er voorsnog de eenige vrouw en deze verkiezing werd de aanvang van haar parlementaire carrière, die haar tot het hoogste ambt heeft gebracht, dat ooit in Engeland door een vrouw vervuld werd.

In 1920 was ze voor de eerste maal candidaat voor het Lagerhuis. Mac Donald en vele andere vooraanstaande figuren uit de socialistische partij propageerden haar candidatuurs, doch „Labour” was nog niet sterk genoeg, eerst drie jaar later deed zij als eerste vrouwelijke afgevaardigde van de arbeidspartij haar intrede in het Parlement.

In 1923 werd Margaret Bondfield voorzister van den Bond der Trade Unions, de machtigste arbeidsorganisatie in Engeland; merkwaardig snel volgen de gewichtige momenten in haar carrière zich in deze jaren op. En zij, die voortdurend onpersoonlijke feiten verhaalt en bijna nooit spreekt over hetgeen zijzelve heeft gepresteerd, noemt met trots en gelukkig lachje deze benoeming de grootste eer, die de Bond een zijner medeleden kan geven.

Labour voerde in dezen tijd reeds een sterke oppositie tegen de regeringspartijen en de groote sociale veranderingen die zich in gansch Europa voltrokken, oefenden ook haar invloed uit op het Engelsche parlement, deze burcht van conser-

Gezonde baby's

OMNIA

ZUIGELINGEN VOEDSEL

KOMT DE MOEDERMELK HET MEEST NABIJ

COUPON. Tegen inzending van deze coupon aan ons adres:

N.V. Brocades & Italie Soerabaya, Chin. Voorstraat 17
Batavia-C., Rijswijk 20.

Als vertegenwoordiger der N. V. Omnia Fabrieken Alkmaar, ontvangt U GRATIS een gewichtstabel voor Uw baby en een boekje met waardevolle tips voor zuigelingenverzorging.

va-tisme. „Het Huis van Afgevaardigden was vroeger een club van rijke heeren”, zegt Margaret Bondfield”, maar door den invloed van de socialisten is het huis van arbeid geworden”. In dat zelfde jaar, (1923) werd zij weer candidaat voor het Lagerhuis; er was de vorige maal onder de arbeiders nog een vrij sterke oppositie geweest tegen de verkiezing van een vrouwelijke afgevaardigde, doch thans, terwijl zij candidaat was voor

Northampton, ondersteunden zij haar allen, want kenden zij haar en vertrouwen zij op haar inzicht en intelligentie, wisten zij hun belangen bij haar in de beste handen.

Voor de energieke, onvermoeide vrouw moet die felle verkiezingsstrijd een kostelijk boelend spel zijn geweest. Vrienden stelden een klein knalroede Ford tot haar beschikking en daarin raasde zij langs alle wegen van haar district om in alle dor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

REPUBLIK INDONESIA

pen en steden te spreken. Een kleine zwarte kat stond als mascotte voorop den wagen, roode linten en vanen sierden hem.

Met een geweldige meerderheid won Margaret Bondfield haar zetel en op den avond van den verkiezingsdag hielden de arbeiders van Northampton een massa-demonstratie te harer eere. In triomf voerden zij hun nieuwe afgevaardigde door de straten van de fabrieksstad, vurige vereerders trokken haar rijtuig, dat door duizenden supporters zingend en juichend werd gevolgd.

„Nu komt een gewichtig moment in mijn carrière”, waarschuwt Margaret Bondfield mij met een geheven vinger. Ik heb toen een record gebroken. Ik heb er meerdere gebroken maar dit is het belangrijkste van allemaal. Een maand nadat ik mijn intree in het parlement deed, zat ik niet meer, zooals het voor nieuw benoemde leden behoort, op een der achterste banken, ik zat toen reeds vooraan op de bank van de ministers. Labour was aan het bewind gekomen en ik was lid van het kabinet. Dat heeft niet alleen geen vrouw, maar ook geen mannelijke parlementslid ook zoo snel klaargespeeld”.

Gedurende de eerste socialistische regering in Engeland was Margaret Bondfield „parliamentary secretary” en in 1929, toen Labour voor de tweede maal aan het bewind kwam, werd zij Minister van Arbeid. De jaren van haar ministerschap moeten voor haar, evenals voor haar genooten buitengewoon zoo zwaar zijn geweest. De socialistische arbeiders verwachtten zoo ontzaglijk veel nu hun leiders eindelijk de regeringsmacht veroverd hadden en de omstandigheden waaronder zij regeerden werden steeds moeilijker. Heeft de val van het socialistisch bewind in den herfst van 1931 en de daarmee samengaande groote overwinning der conservatieven Margaret Bondfield tenneergeslagen en haar het geloof en vertrouwen in de verwijking van haar idelen ontrokken? Thans nu de toestand in Engeland steeds teuriger wordt, de werkloosheid ontzettenden omvang heeft genomen en de armoede en het pauperisme (naar haar inzicht een aanklacht tegen den Staat) steeds erger worden, schijnt het of de lijn van deze zeldzaam voorspoedige carrière naar beneden begint te wijzen. Men heft mij verteld, dat zij na den val van haar kabinet een zware „breakdown” heeft doorgemaakt, dat zij maanden achtereen buiten staat is geweest om te werken en zich daarna nog langen tijd zeer heeft moeten ontzien. Misschien heeft een vrouw, al is ze nog zoo krachtig en energiek, toch nooit de harde huid van den man, om de schokken en slagen van een

DE MODE VAN DEN DAG. — Een mouwlooze mantel van donkerblauwe zware zijde, die ten deele een japon van blauwwit bedrukte organdie bedekt. De japon heeft langs den hals een ruim ingehaalde strook, van voren doorlopend in een jabot; met eenzelfde strook zijn de poffende mouwtjes afgezet.

politieke loopbaan te kunnen doorstaan.

Maar zooals ik de voormalige minister thans voor me zie, geeft ze me de overtuiging, dat ze een spankracht bezit die iedere tijdelijke inzinking glorieus moet overwinnen. De overvolle schrijftafel en de drie ijverig werkende secretaresses toonen voldoende, dat zij ook thans, niet minder dan vroeger, weer de leidster en het middelpunt van veel belangrijken arbeid is.

„De crisis”, zegt ze, „de werkeloosheid, die ongekenden omvang heeft genomen, toont voldoende dat het huidige kapitalistische systeem niet deugt. Ik ben overtuigd, dat dit een ontzaglijk gewichtige tijd is, waarin zich groote sociale veranderingen voorbereiden, die zich in de komende twintig jaar in de verhoudingen van de volken zullen voltrekken. Ik ben blij dat ik er midden in sta en het alles zien en bevelen kan.”

„Nu de werkeloosheid zoo'n geweldigen omvang heeft aangenomen, blijft het nu toch uw meening, dat de vrouwen evenveel recht op arbeid hebben als de mannen?”

Zij geeft mij de zelfde antwoord, dat ik reeds van andere socialisten hoorde: „Dat is een individuele aangelegenheid. Iedere vrouw moet voor zichzelf beslissen of ze werken wil of moet; de Staat heeft slechts te zorgen, dat de werkende vrouwen dezelfde voorwaarden en dezelfde bescherming vinden als de mannen. Er zal natuurlijk altijd een groot aantal vrouwen zijn, die haar arbeid buiten het huis opgeven wanneer zij trouwen. En ik leg er telkens en telkens weer den nadruk op, dat deze vrouwen dan toch evengoed „arbeidsters” blijven, zij hun „homemakers” zij verzorgen en behoeden het huiselijk leven en ik strijd altijd weer tegen de verkeerde en gevaarlijke opvatting, dat werk-voor-het-gezin minder waarde zou hebben of minder belangrijk zou zijn, dan dat van een vrouwelijke dokter of vrouwelijke architect. Maar er zijn een massa vrouwen, die voor „gezinswerk” geen aanleg of geen kans hebben, doch op ander gebied waardevollen arbeid voor de gemeenschap kunnen verrichten. Daarom moet de Staat zorgen, dat elke vrouw die arbeiden wil, dat kan doen onder de voor haar meest geschikte voorwaarden. Men staat tegenwoordig niet meer voor de vraag of vrouwen al- of niet moeten werken, de vraag is hoe men haar arbeid de beste en gunstigste mogelijkheden kan geven.”

„En dat andere groote probleem waar het vrouwen en vrouwenarbeid betreft, dat van de overbevolking?”

„Daarover matig ik mij geen oordeel aan”, antwoordt zij snel. „Het is een geweldig vraag-

Iederen avond

Tanden poetsen met

stuk, dat ik niet diepgaand bestudeerd heb. De ellende van de altijd zwangere vrouwen met haar veel te vele kinderen is zeker verschrikkelijk, maar men is heden tendage maar al te zeer geneigd om te vergeten welk een ontzaglijke sociale kracht het groote gezin in de gemeenschap beduidt.

En men vergeet wellicht ook dat „birth-control” de zorg maar tevens het verantwoordelijkheidsgevoel wegneemt, dat men de deur wijl openzet voor de lichtvaardigheid en overmoed der jeugd. Een van de gewichtigste problemen van de naaste toekomst ongetwijfeld..... maar een dat het allermoeijlijkst zal zijn op te lossen.

De statige groote klok op den eenvoudigen schoorsteen speelt alweer haar zilveren wijsje. In de kamer is de schemer van den vroegen lentedag, buiten op het stille Square branden reeds de lichten. Twee der secretaresses zijn onbemerkt verdwenen, de derde zit nog stil en ijverig over haar werk gebogen. Ik zou nog vele vragen willen stellen, ik heb het gevoel, dat ik nu juist begin over een zeer hoogen en dikken muur van reserve te gluren, maar de tijd welke Margaret Bondfield voor mijn bezoek heeft vastgesteld is reeds lang verstreken, en ik zie dat haar blik onwillekeurig

over den grooten stapel papieren naast haar elle-
boog glijdt. Terwijl ik opsta, kies ik uit het vele
dat ik nog zou willen vragen iets wat mij als
vrouw reeds voortdurend intrigeert: „Wat is dat
voor een insigne, dat u daar op uw japon draagt?”
Zij maakt het los om het mij te toonen. Weer
lichten trots en blijheid in haar scherpe levendi-
ge oogen. „Het doet mij plezier dat u daarnaar
vraagt”, zegt ze, want dat insigne beteekent ook
een record. In 1918 werd ik benoemd als afgevaardig-
de voor het wereldcongres der Trade Unions,
dat in Amerika gehouden werd. Het was de eer-
ste maal, dat deze eer aan een vrouw toeviel. He-
laas bleek onze conservatieve Engelsche regering
uitermate bezorgd dat mij, zwakke vrouw, op die
verre zereis iets zou overkomen en zij weigerde
mij een pas. Toen hebben mijn vrienden in Ame-
rika mij toch het insigne gestuurd met alle na-
men van de leiders aan den achterkant er in ge-
graveerd. Het jaar daarop werd ik weer als afge-
vaardigde benoemd en ditmaal gelukte het mij een
pas te verwerven en de gevaren van de zereis
zonder schade te overwinnen.”

„Dus draagt u dat insigne als een bewijs van
uw overwinning op het Engelsche conservatisme?”

„O, neen”, zegt ze luchtig met een lachje, „ik
draag het omdat de plooiën van deze japon er
zoo goed door worden vastgehouden.” En terwijl
zij mij de hand drukt: „Maar dat zult u toch niet
in uw biographie schrijven?”

„Ik zal het schrijver vermelden”, verzeker ik
haar. Want zoo'n klein zinnetje, zoo'n klein feit
toont vaak duidelijker een persoonlijkheid en een
karakter, dan twee bladzijden van een zorgvuldig
weergegeven gesprek. De secretaresse geeft mij, op
mijn verzoek, een portret van Margaret Bondfield
en noteert den titel van een boek, dat haar leven
en carrière beschrijft. Intusschen beschouw ik een
kleine gebeeldhouwde kop, die naast de klok op
den schoorsteen staat; de ironische trek om haar
mond is daar bijzonder scherp gemarkeerd. En ik
denk: wie het wapen der ironie zoo tot haar be-
schikking heeft, moet een uiterst lastig en gevaar-
lijk politiek tegenstandster zijn..... Dan valt mijn
blik op een onlijste foto, die wat terzij hangt, een
jeugdportret van Margaret Bondfield, dat mijn
aandacht onmiddellijk boeit en vasthoudt, om den
ernstigen bezielden blik der donkere oogen, om de
uitdrukking van kracht en moed in het mooie fijne
gezicht, dat zich als in verwachting omhoog
heft. Ook uit dit jonge vrouwengelaat spreekt het
geloof dat bergen verzetten kan, de wil die onder
geen tegenslag bezwijkt.

Wanneer ik de trappen van het station der

Underground afdaal, is juist het sluitingsuur der
winkels en kantoren voorbij. De duizenden en tien-
duizenden verkoopters en verkoopsters gaan naar
huis, zij hebben acht uur arbeid achter den rug en
een vrijen avond voor den boeg. Lange jaren ge-
leden schreef een klein energiek winkelmisje bij
het licht van een nachtpit geestdriftige artikelen
om hun gemeenschapszin, hun zelfbewustzijn op
te wekken. Danken zij niet voor een groot deel
aan Margaret Bondfield, dat zij thans arbeidscon-
tracten, rechtszekerheid, vrije avonden, vacaties
en vaste werkuren bezitten?

Door de naakte vensters van de voormalige
drawingroom in 28 Tavistock Square schijnt het
lamplicht naar buiten. Daar buigt zich een klei-
ne, dappere, energieke vrouw over haar tafel vol
papieren en de schoone voorname klok op den
schoorsteen slaat de uren van een vol, rijk leven
van arbeid.

DE SCHOENPROFEET VAN PARIJS

Maitre André woont, ondanks zijn Italiaan-
schen naam, in Parijs en is schoenprofeet van be-
roep. Dat wil zeggen: niet alleen ziet hij kans een
passenden schoen te maken voor iederen dames-
voet, maar bovendien leest hij het karakter zijner
klanten af van..... haar oude schoenen en voor-
spelt daaruit haar levenslot! „Want”, zegt maitre
André, „de aard der menschen weerspiegelt zich
in hun uiterlijk en dit wel nergens duidelijker
dan in de voeten!” Voor dezen schoenprofeet zijn
er dus geen duistere afgronden meer in de vrou-
welijke psyche; al haar complexen worden hem ge-
openbaard uit den stand der teenen of de dikte
van den hiel.

„Toon mij uw voeten”, zegt maitre André,
„en ik zal u, vrouwen, zeggen wie ge zijt!” Ja, als
een waardig filosoof heeft hij een aantal algeme-
ne regelen vastgesteld, die opgaan voor bepaalde
vrouwen uit bepaalde klasse. Hier volgen eenige
regels van deze allermodernste voeten-psychologie:
Jaloersche vrouwen met altijdneergetrokken
mondhoeken hebben als regel eeltknobbels.

Bange vrouwen, die weinig succes boeken in
het leven, loopen als Charley Chaplin, met de
punten der voeten naar buiten gedraaid.

Schuchtere, maar zelfbewuste vrouwen zitten
gaarne met de knieën vast aaneengesloten.

Een vrouw, die rondtrippelt als een duif is
meestal vervelend en gewoonlijk dom; de vrouw
met sex-appeal loopt daarentegen vast en geluk-

matig en beweegt zich goed.

Maitre André spreekt niet zonder ervaring! Hij bedient de keizerin van Japan en Marlene Dietrich van schoenwerk en is ook de leverancier van H. M. de ex-koningin van Siam. „Karakter-schoenen levert hij zijn cliëntele.

Niet onwaarschijnlijk is dit profetisch schoenwerk aan den prijzigen kant.

NUTTIGE WENKEN

Een met gummi gevoerde regenjas kan schoongemaakt worden met een spons en koud of lauw water. Zijn de vlekken hardnekkig, dan gebruiken we zeepsop, waarna de jas steeds met helder water goed moet worden afgespoeld. Er kan niet genoeg worden aangedrongen, modderspatten enz. steeds zoo spoedig mogelijk te verwijderen.

Vlekken op meubels verdwijnen in veel gevallen door eenvoudig wrijven met een kurk. Ook een papje van slaolie en sigarenasch kan vaak baat brengen. We moeten dit een poosje laten inwerken en wrijven het hout dan na met een zacht doek.

Inktvlekken op kledjes enz. kunnen we vaak verwijderen door ze af te wrijven met een doormidden gesneden tomaat. Wanneer de vlek zoo goed als niet meer te zien is, wasschen we het kledje op de gewone wijze.

Olieverfvlekken verwijdert men door middel van salmiak en terpentijnolie in gelijke hoeveelheid, met toevoeging van een weinig azijn-aether. Zelfs oude, hard geworden vlekken worden door dit middel verwijderd. Uit witte wollen stoffen kan men dezelfde plekken verwijderen, door ze met boter, terpentijn of benzine te bevochtigen en daarna uit te wasschen in zeepsop.

RECEPTEN

ASPERGE-PANNEKOEKJES.

250 gr. (½ pond) bloem, 3 eieren, ½ L melk, wat zout, 2 bossen asperges, ongeveer 100 gr. (1 ons) boter.

Breek van de asperges de houtige ondereinden af (doe ze echter niet weg, maar gebruik ze den volgenden dag om er een asperges mee te bereiden). Schrap de asperges bij het kopgedeelte dun

VAN ZOMER NAAR HERST. — Schiaparelli ontwierp voor dezen overgangstijd: gekleede tailleur met wit-zwart geruit jasje en rok van zwarte wollen stof. De garnering van het manteltje bestaat uit bias van de rok-stof en groote knopen van keurig glas.

af en schil het verdere stuk — des te dikker, naarmate de stengel minder malsch wordt. Zet de asperges op met kokend water en wat zout en laat ze gaar worden (ongeveer $\frac{1}{2}$ uur); laat ze in een vergiet goed droog uitlekken maar houd ze intusschen op den wasem van een pan warm met een deksel er over en doe het uitgelekte aspergenat vooral niet weg. Maak, terwijl de asperges koken, het pannekoekbeslag klaar. Breek daarvoor de eieren in een kom, doe er de bloem met het zout bij, giet er 1 dl. een klein theekopje van de melk in en klof alles samen tot een dik glad deeg; verduin dit vervolgens met de rest van de melk. Bak van het beslag in een niet te groote koekenpan, met telkens een spatje van de boter dunne pannekoekjes, aan weerskanten goudbruin. Wikkel in elken pannekoek 3 asperges; schik de rolletjes achtereenvolgens dicht naast elkaar op een schotel en houd die gedurende de verdere bereiding steeds warm, zoodat ten slotte het gerecht goed heet op tafel komt. Presenteer er afzonderlijk een kaassaus bij.

KAASSAUS.

4 dl. melk, 1 dl. room (ook wel in plaats van die beide $\frac{1}{2}$ L melk), 40 gr. 4 afgestreken eetlepels ooter, 40 gr. (afgestreken eetlepels) bloem 50 gr. ($\frac{1}{2}$ ons) oude geraspte kaas, wat zout, wat nootmuskaat. Verwarm roerende de boter met de bloem tot een gelijk papje, giet daarbij langzamerhand de vloeistof en laat de saus onder voortdurend roeren even doorkoken, tot ze voldoende gebonden is. Roer er de geraspte kaas door en maak de saus verder op smaak af met wat zout en wat nootmuskaat.

FIJNE ASPERGE-SOEP („potage Argenteuil”).

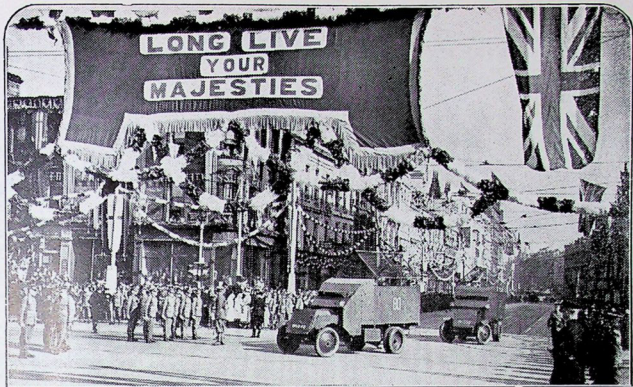
Schil de houtige afsnijdsel van slierasperges, zet ze op met water en wat zout en laat ze een uurtje zachtjes koken; giet den „asperge-bouillon” door een zeef, voeg er het uitgelekte kooknat van de slierasperges bij en gebruik dit mengsel als grondstof voor de soep. Reken op 1 L aspergenat: 40 gr. (2 afgestreken eetlepels) boter, 40 gr. (4 afgestreken eetlepels) bloem. $\frac{1}{2}$ dl. room, 1 eierdooier.

Verwarm roerende de boter met de bloem tot een gelijk mengsel, voeg er — steeds roerende — geleidelijk den asperge-bouillon bij en laat de soep zachtjes even doorkoken. Klop in de soep-

DE MODE VAN DEN DAG. — Voor koelere dagen: een gebreid vest van zandkleurige wol; banden en borduurse! zijn tabaksbruin.

terrine den eierdooier en roer er den room door (misschien ook een ietsje geraspte nootmuskaat of gemalen foelie); giet onder voortdurend roeren de heete soep in de soepertine en blijf daarna nog even roeren, om schiften van het ei te voorkomen.

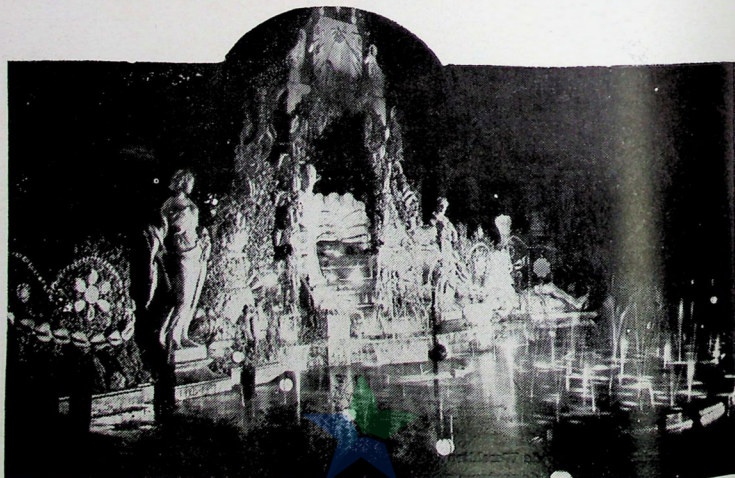
PANTSERWAGENS gingen den koninklijken stoet vooraf op den tocht door de versierde straten van Belfast, de hoofdstad van Noord-Ierland: Ulster. Straten, die omzoomd waren met duizenden en waarboven eenvoudige, maar veelzeggende borden de liefde van de bewoners van deze streek voor het Engelse koningshuis vertolkten.

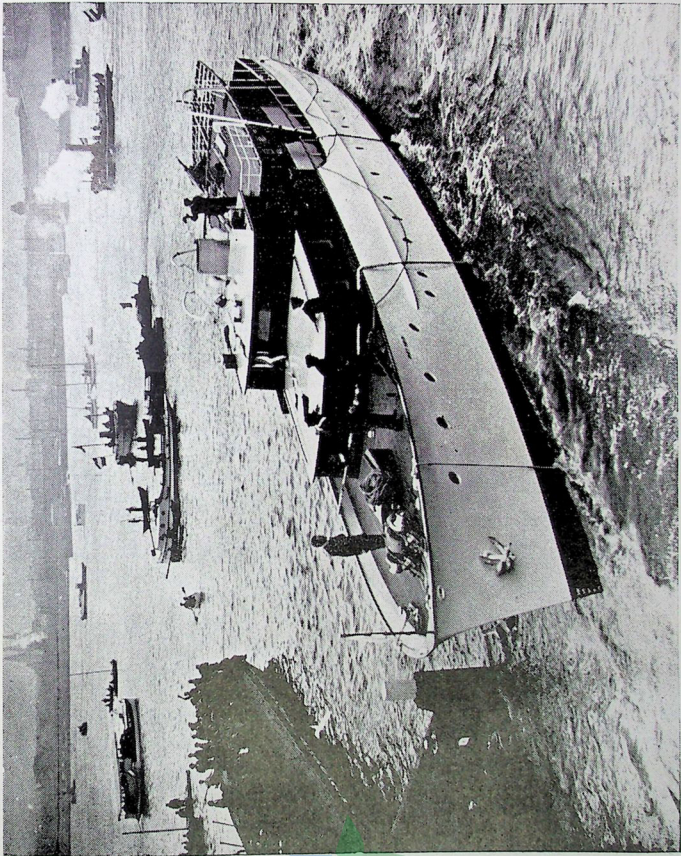
Exotische schoonheden op de Wereldtentoonstelling. — Op de Parijsche tentoonstelling is een schoonheidskoningin gekozen uit de vertegenwoordigsters van de Fransche koloniën. — De overzeesche schoonheden, in de schilderachtige kleedij van haar geboorteland, wachten op de beslissing van de jury.

Een frisch en sensationeel vermaak is het wate skiën, dat in groote badplaatsen, vooral aan de Riviera druk beoefend wordt. — De balletstar Antoin Dolin en de kunstschaatsenrijdster Belita Jepson op hun waterski's in de Middellandsche Zee bij Monaco.

Het actie-comité van de V. V. V. van Velp en Roendaal heeft een groot lichtfestijn georganiseerd in het Park Rozendaal. — De bekende Rozendaalsche „Bedriegertjes” in een stemmingsvolle belichting.

Onder het gejuich van hondert en toescouwers en het schrilgefluit van de schepen in het IJ, gleeed de „Piet Hein” van de heiling der Amsterdamsche scheepswerf G. de Vries Lentisch Jt.

BAGGERMOLENMISERE OP DE MAAS. — De Maas schijnt niet de meest geschikte plaats voor baggermolens te zijn om er hun wroetend bestaan te leven. Binnen den tijd van twee maanden is dit nu al de tweede baggermolen, die daar al baggerend het loodje heeft gelegd. Het gevaarte in zijn ongewone houding.

GEVALLEN TIJDENS HET LUCHT-SPIEGELGEVECHT BOVEN LONDEN. — De aanval van 400 vliegtuigen op Londen was slechts spel..... maar de dood speelde mee. Een der toestellen stortte bij een duikvlucht neer, waarbij het toestel vernield en de inzittenden gedood werden. — Het wrak van het vliegtuig.